

NABAVKA RAČUNARSKE OPREME U INSTITUCIJAMA BiH

Izvještaj revizije učinka

Broj: 01/02-09-16-1-651/10

Sarajevo, februar 2010. godine

NABAVKA RAČUNARSKE OPREME U INSTITUCIJAMA BiH

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine je proveo reviziju učinka na temu: «Nabavka računarske opreme u institucijama BiH». Revizija je ispitala da li prakse javnih nabavki koje institucije Bosne i Hercegovine primjenjuju, ostvaruju najbolje cijene i osiguravaju najefikasniji način korištenja javnih sredstava. Ispitivanja su vršena na nabavkama računara, printera i kopiraparata. Podaci su prikupljeni od dijela institucija Bosne i Hercegovine koje su tokom 2008. godine vršile nabavku ove opreme.

Javne nabavke u BiH su decentralizovane. Dobre prakse i dobre cijene rijetko se ostvaruju. Institucije BiH za obavljanje istih ili sličnih administrativnih poslova, imaju prilično neujednačene standarde u pogledu nivoa i tehničkih mogućnosti opreme koju nabavljaju. Neke institucije kupuju prilično naprednu i skupu opremu, dok se druge institucije zadovoljavaju manje skupom opremom, koja prema nalazima revizije, u većini slučajeva, izgleda zadovoljavajuće.

Uspostavljene prakse za posljedicu imaju javne nabavke koje su neefikasne i neekonomične. Boljom organizacijom i koordinacijom procesa, uvođenjem instituta zaključivanja okvirnih sporazuma sa više dobavljača, okrupnjavanjem nabavki, definisanjem standarda opreme koja će se nabavljati u institucijama BiH, te harmonizacijom domaćih propisa sa propisima EU, moguće je ostvariti uštede od najmanje 15-20%. Imajući u vidu da je ugovorena vrijednost javnih nabavki u institucijama BiH za 2008. godinu iznosila najmanje 122 miliona KM, nije teško izračunati kolike uštede je moguće ostvariti. Nerealizacijom preporuka iz Izvještaja, ostavlja se dalja mogućnost neekonomičnog trošenja javnih sredstava.

Nalazi do kojih se u postupku revizije došlo, prezentovani su nadležnim institucijama u oktobru 2009. godine. Prezentovanjem nalaza i dostavljanjem Nacrta izvještaja, Ured za reviziju institucija BiH je u skladu sa odredbama Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine omogućio nadležnim institucijama da daju svoje komentare i primjedbe na sadržaj Nacrta izvještaja. Nakon izražavanja stavova, sačinjen je konačan Izvještaj revizije učinka.

Izvještaj sadrži preporuke upućene nadležnim institucijama. Preporuke uključuju prijedlog da se uspostavi efikasna funkcija javnih nabavki za institucije BiH koja bi organizaciono bila smještena u Ministarstvo finansija BiH. Njen mandat bi bio priprema i potpisivanje okvirnih sporazuma za različite artikle, počev od računarske opreme, pa na dalje. Izvještaj sadrži i preporuke da se ojača uloga Agencije za javne nabavke i njena odgovornost u dijelu praćenja i evaluacije praksi i procedura javnih nabavki, kao i kontinuirane obuke osoblja zaduženog za realizaciju javnih nabavki. Preporuka Ureda je i da se ulože dodatni napor da se postojeća regulativa uskladi sa regulativom EU.

Odluke o provođenju revizije učinka na temu «Nabavka računarske opreme» donosio je generalni revizor Ureda za reviziju institucija BiH. Reviziju je proveo tim u sastavu: Fadila Ibrahimović, viši revizor učinka-vođa tima; Danijel Čolo i Jelena Andrić, revizori učinka i Slaviša Vuković, IT revizor.

ZAMJENICA GENERALNOG REVIZORA

Božana Trninić

GENERALNI REVIZOR

Milenko Šego

SADRŽAJ

KORIŠTENE SKRAĆENICE	4
PREDGOVOR	5
IZVRŠNI REZIME	6
1. UVOD	8
1.1. Pozadina problema	8
1.2. Revizijska pitanja	9
1.3. Kriterij revizije	9
1.4. Obim, ograničenja, izvori i metode revizije	9
1.4.1. Obim i ograničenja revizije	10
1.4.2. Izvori i metode revizije	11
1.4.3. Struktura izvještaja	12
2. NABAVKA RAČUNARSKE OPREME	13
2.1. Propisi i izjava Vlade	13
2.2. Opis i organizacija procesa	13
2.3. Javne nabavke i nabavke računarske opreme	15
2.4. Prakse u provođenju javnih nabavki	17
2.4.1. Zakon i praksa u Bosni i Hercegovini	17
2.4.2. Prakse nekih evropskih zemalja	18
3. NALAZI	19
3.1. Uvod	19
3.2. Najviše i najniže cijene, generalno i za slične proizvode	20
3.3. Dobra, srednja i loša praksa	21
3.4. Prakse u institucijama BiH	22
3.5. Tehnički standardi i cijene	23
3.6. Procedure i cijene	24
3.7. Količine i cijene	26
3.8. Dobre i loše prakse - pregled	27
3.9. Mjere poduzete od strane Vijeća ministara BiH	28
4. MOGUĆE UŠTEDE	29
4.1. Uvod	29
4.2. Najniže cijene u odnosu na stvarne cijene i praksu	30
4.3. Cijene prema dobroj praksi u odnosu na ostvarene cijene	31
4.4. Okvirni sporazumi u odnosu na ostvarene cijene i realizovane prakse	32
5. ZAKLJUČCI	33
5.1. Opći uslovi dobre prakse nisu u potpunosti uspostavljeni	33
5.2. Cijene dobrih praksi se rijetko postižu i održavaju	33
5.3. Postoji mogućnost značajnih ušteda	34
5.4. Mogućnosti sa izmijenjenim sistemom nabavki	35
6. PREPORUKE	36
DODACI	38
DODATAK 1. Propisi koji regulišu oblast javnih nabavki	39
DODATAK 2. Analiza nabavljene računarske opreme	40
DODATAK 3. Tehničke karakteristike IT opreme za različite prakse	49
DODATAK 4. Aktivnosti Komisije za zajedničke javne nabavke za institucije BiH	52
DODATAK 5. Okvirni sporazum po EU direktivama javnih nabavki	57
DODATAK 6. Različite projekcije ušteda	59

KORIŠTENE SKRAĆENICE

Korištena skraćenica	
AJN, Agencija	Agencija za javne nabavke
ARZ	Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine
BH MAC	Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini
BiH	Bosna i Hercegovina
BDP	Bruto društveni proizvod
CIK	Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine
CIPS/IDDEEA	Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine
Direktive	Direktive EU o javnim nabavkama
EU	Evropska unija
GP	Granična policija Bosne i Hercegovine
INTOSAI	International Organisation of Supreme Audit Institutions- Međunarodna organizacija vrhovnih revizionih institucija
IS	Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine
ISFU	Informacioni sistem finansijskog upravljanja
JP NIO Službeni list BiH	Javno preduzeće novinsko izdavačka organizacija Službeni list Bosne i Hercegovine
KM	Konvertibilna marka
Komisija	Komisija za zajedničke nabavke u institucijama Bosne i Hercegovine
MCP	Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine
MFT	Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine
MO	Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine
MPK	Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine
Parlamentarna skupština BiH	Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Predsjedništvo	Predsjedništvo Bosne i Hercegovine
RAK	Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine
SIGMA	Support for Improvement in Governance and Management - Podrška za unapređenje javne uprave i rukovođenja, združena inicijativa OECD i Evropske unije
SZP	Služba za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine
UKRJU	Ured koordinatora za reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini
Ured	Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine
URŽ	Ured za razmatranje žalbi
US	Ustavni sud Bosne i Hercegovine
VM /Vijeće ministara	Vijeće ministara Bosne i Hercegovine
VSTV	Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Zakon	Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine

PREDGOVOR

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine, u skladu sa članom 14. Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj: 12/06) ima pravo da izvrši pregled ili ispitivanje određenog aspekta poslovanja cijele ili dijela institucije, programa ili aktivnosti, u pogledu ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti sa kojima ta institucija koristi svoje resurse i da o tome izvijesti Parlamentarnu skupštinu BiH, Vijeće ministara, Predsjedništvo i revidiranu, odnosno, revidirane institucije.

Prema INTOSAI¹ standardima, revizija učinka je nezavisno ispitivanje efikasnosti i efektivnosti vladinih mjera, programa ili organizacija uz dužno praćenje ekonomičnosti, sa ciljem ostvarivanja poboljšanja.

Revizija učinka obuhvata:

- reviziju ekonomičnosti upravnih aktivnosti u skladu sa značenjem upravnih načela i prakse, te politikama uprave;
- reviziju uspješnosti korištenja finansijskih, ljudskih i drugih resursa, uključujući ispitivanje informacionih sistema, mjera uspjeha, te kontrolnih i drugih postupaka kod jedinice kod koje se obavlja revizija, radi otklanjanja uočenih nedostataka i
- reviziju djelotvornosti u odnosu na postignute ciljeve jedinice kod koje se obavlja revizija, te reviziju ostvarenih aktivnosti u poređenju sa namjeravanim.²

Pored termina revizija učinka u teoriji i praksi revizije se pojavljuju i drugi termini kao: revizija uspjeha - uspješnosti, revizija 3E (revizija ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti) i revizija vrijednosti za novac.

Cilj revizije učinka je utvrditi da li korišteni resursi predstavljaju najekonomičnije korištenje javnih sredstava, da li se korištenjem raspoloživih resursa blagovremeno pružaju najbolje usluge, da li su ispunjeni strateški ciljevi, te da li postoji uticaj na implementaciju tih ciljeva. Važna uloga revizije učinka je da ukaže na postojeće propuste i u skladu s tim da odgovarajuće preporuke. Implementacija datih preporuka treba dovesti do pozitivnih promjena u sistemu kao cjelini, stvarati nove vrijednosti i unaprijediti funkcionisanje sistema ili institucije, što se ogleda u poboljšanju ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti u korištenju resursa.

Revizija učinka ne samo da pruža inicijativu za unapređenje i bolji učinak, već promovira i transparentnost i odgovornost u radu. Revizija učinka je način da poreski obveznici, investitori, zakonodavna tijela, mediji, kao i cjelokupno građanstvo stvore sliku o rukovođenju i rezultatima djelovanja vlade i njenih institucija.

U sadašnje vrijeme, cilj većine Vlada je unapređenje efikasnosti u radu njenih institucija. U tom smislu, sve više pažnje se posvećuje osiguranju kvalitetnijih usluga uz istovremeno i permanentno iznalaženje monetarnih ušteda. Tako, u uslovima ograničenih resursa i kada je evidentan jaz između raspoloživih sredstava i potreba, a posebno u uslovima reformi u mnogim segmentima i strukturama javnog sektora, revizija učinka dobiva poseban značaj.

---

¹ INTOSAI - Međunarodna organizacija vrhovnih revizionih institucija

² Član 40. INTOSAI standarda, Službeni glasnik BiH, broj: 05/01

IZVRŠNI REZIME

Sistem javnih nabavki u BiH nije ekonomičan i efikasan, nije potpuno transparentan i fer i postoji veliki potencijal za uštede. Ukupne izdatke za javne nabavke moguće je smanjiti za najmanje 15-20%, a sistem učiniti transparentnijim i jednostavnijim za vladine institucije. U širem smislu, reforma sistema bi omogućila uštede od više miliona KM godišnje.

Ured za reviziju institucije Bosne i Hercegovine je obavio reviziju učinka sa fokusom na efikasnost javnih nabavki računarske opreme. Revizija se fokusirala na prakse nabavki i ugovorene cijene IT opreme, uglavnom tokom 2008. godine u 15 institucija sa državnog nivoa BiH. Revizija je bila usmjerena na traženje odgovora na sljedeća tri pitanja:

- Da li su uspostavljene dobre prakse javnih nabavki i da li su one u skladu sa dobrom međunarodnom praksom?
- Da li uspostavljeni sistem javnih nabavki rezultira cijenama dobrih praksi?
- Da li postoji mogućnost ušteta?

Dobra praksa javnih nabavki je definisana kao najbolja ili dobra postignuta cijena kupljenih artikala, pod uslovom da je zadovoljen odgovarajući nivo kvalitete.

Dobra praksa je prilično rijetka

Od ukupnog broja analiziranih nabavki IT opreme, samo njih 16% je obavljeno u skladu sa dobrom praksom, dok su tri četvrtine nabavki izvršene u lošoj praksi. Institucije koje vrše nabavke primjenjuju različite prakse u balansiranju između tehničkih standarda i cijena. Neke institucije se fokusiraju na srednji tehnički standard i nižu cijenu IT opreme. Druge preferiraju napredniji tehnički standard po višim cijenama. Također, ograničenja u domaćim propisima uticala su na uspostavljenju praksu koja nije u skladu sa dobrim međunarodnim praksama. Transparentnost implementiranih nabavki u mnogim slučajevima nije na zadovoljavajućem nivou. Ovo smanjuje povjerenje u sistem, ostavlja prostora za pretjerano trošenje, prevaru i korupciju.

Cijene dobrih praksi se rijetko ostvaruju i održavaju

Postignute cijene kupljene opreme zavise od mnogih faktora, kao što su nabavne količine i primjenjene procedure nabavki. Generalno, niže cijene se postižu kroz transparentnije postupke i nabavku većih količina, iako postoje i određeni izuzetci. Međutim, ne postoje propisani standardi tehničkih karakteristika različitih artikala koji se kupuju za redovne administrativne poslove. Revizija je pokazala da postoji veliki broj razlika u cijenama kompjutera, printera i kopir aparata. Čak i kod opreme istih specifikacija i standarda, postoje značajne razlike u cijenama, iako su te razlike dosta manje ako se uzmu u obzir tehnički standardi.

Moguće su prilično velike uštede

Ukupno poboljšanje sistema uz uvođenje okvirnih sporazuma za nabavke, gdje se za jednu nabavku daje opcija više ponuđača, ima tendenciju smanjenja cijene. Procjene mogućih ušteta kupljene IT opreme u 15 institucija koje su predmet studije, ukazuju na mogućnost ostvarivanja ušteta, koje su u 2008. godini mogle iznositi najmanje milion KM. To bi za period 2010-2014. godina moglo značiti akumulirane uštede koje su mnogo više od ugovorenog iznosa nabavljene IT opreme u institucijama BiH u 2008. godini. Pomoću okvirnih sporazuma, procedure pojedinačnih nabavki za institucija se pojednostavljuju, a donose se i dodatne uštede kroz smanjenje administrativnih troškova vođenja postupaka i oglašavanja.

Pored toga, sistem okvirnih sporazuma obezbjeđuje otvorene i transparentne procedure nabavki i sprečava prevaru i korupciju.

Ako se okvirni sporazumi i bolje prakse uspostave i primjene u širem krugu roba i usluga, potencijal ušteda je u dugoročnijem periodu još i veći.

Preporuke

Kako bi se poboljšala ekonomičnost i efikasnost javnih nabavki i kako bi se smanjila mogućnost korupcije, prevare i pretjerane potrošnje, Ured za reviziju preporučuje da Parlamentarna skupština BiH i Vijeće ministara BiH razmotre aktivnosti kojima bi se:

- **Uspostavila efikasna funkcija javnih nabavki za institucije BiH, smještena u okvir Ministarstva finansija i trezora ili u Službu za zajedničke poslove institucija BiH, sa mandatom da priprema i potpisuje okvirne sporazume u različitim oblastima nabavki, počevši od uredske opreme pa na dalje. Osoblje koje bi bilo angažovano na obavljanju ove nove funkcije bi trebalo biti stručno i iskusno u oblasti javnih nabavki, sa kapacitetom da blagovremeno podmiruje potrebe institucija BiH;**
- **Ojačala uloga Agencije za javne nabavke i njena odgovornost u pogledu praćenja i evaluacije praksi i procedura javnih nabavki, kao i kontinuirane obuke osoblja zaduženog za realizaciju javnih nabavki.**
- **Harmonizirala postojeća regulativa javnih nabavki u svjetlu regulative EU.**

1. UVOD

1.1. Pozadina problema

U Bosni i Hercegovini se na javne nabavke iskoristi blizu 8% bruto društvenog proizvoda (BDP)³. Od 2005. do 2008. godine, samo u institucijama BiH, budžet za javne nabavke uvećan je za više od pet puta. U odnosu na 2008. godinu, u 2009. godini je planirano povećanje za više od 15 miliona KM.

Usprkos činjenice da se na javne nabavke odnose značajna budžetska sredstva, od početka primjene Zakona o javnim nabavkama u BiH⁴ (u daljem tekstu: Zakon), u praksi su prisutne različite slabosti. O slabostima javnih nabavki, često se govorilo i pisalo u javnosti. Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine u izvještajima finansijske revizije već duže vremena ukazuje na nepravilnosti koje se odnose na javne nabavke⁵.

O problemima vezanim za javne nabavke raspravljao je i Parlamentarna skupština BiH, koji je putem svojih mehanizama, donio Zaključak da se sagledaju sve poteškoće u primjeni Zakona o javnim nabavkama sa stajališta provođenja procedura i sredstava odobrenih budžetom⁶. I komisije za finansije i budžet oba doma Parlamentarne skupštine BiH su u nekoliko navrata tokom 2007. i 2008. godine naglašavale da se ne poštuju propisane procedure javnih nabavki, a da su troškovi postupka visoki⁷.

Problematikom javnih nabavki bavilo se i Vijeće ministara BiH (u daljem tekstu: VM), koje je razmatrajući analizu o primjeni Zakona o javnim nabavkama zadužilo Agenciju za javne nabavke BiH (u daljem tekstu: Agencija) da pripremi prijedlog odluke o zajedničkim javnim nabavkama za institucije BiH, te izradi smjernice koje će biti pomoćno sredstvo ugovornim organima u postupcima javnih nabavki⁸. Zbog neracionalnosti u provedbi javnih nabavki, VM je odlučilo da na nivou institucija BiH, za 2009. godinu djelomično centralizira nabavku roba i usluga koje su predmet čestih nabavki.⁹

O problemima u javnim nabavkama pisali su i mediji navodeći da procedure javnih nabavki traju dugo. Također se govorilo i o visokim troškovima oglašavanja, za koje su upućene kritike da su isti visoki u odnosu na zemlje iz okruženja¹⁰. Na probleme u provođenju javnih nabavki ukazivale su i neke nevladine organizacije¹¹. Stoga je Ured za reviziju odlučio da izvrši reviziju učinka iz oblasti javnih nabavki.

³ Od ukupnog iznosa, za javne nabavke je u 2006. godini iskorišteno 7,97 %, bruto društvenog proizvoda, u 2007. 6,44% i u 2008. godini 8,68%. Prema Izvještajima Agencije za javne nabavke BiH o provedenim javnim nabavkama u BiH za 2006., 2007. i 2008. godinu, vrijednost zaključenih ugovora o javnim nabavkama u Bosni i Hercegovini u 2008. godini iznosi oko 2 milijarde KM, što je za 32% više u odnosu na 2007. godinu. Tokom 2008. godine, institucije BiH su za ovu namjenu iskoristile blizu 130 miliona KM, što je oko pet puta više nego 2005. godine.

⁴ Zakon o javnim nabavkama u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH, broj: 49/04, 19/05, 52/05, 08/06, 24/06, 70/06 i 12/09).

⁵ Izvještaji revizije o poslovanju institucija BiH, www.revizija.gov.ba/

⁶ www.parlament.ba/files/user/docs/javne-rasprava/transkripti/11.03.2009.i

www.parco.gov.ba/; www.dei.gov.ba/bih_i_eu/najvazniji_dokumenti_eu

⁷ 23. sjednica Doma naroda Parlamentarna skupština BiH od 04.12.2008. godine (tačke dnevnog reda: 15. i 20.).

⁸ Saopćenje za javnost sa 36. sjednice Vijeća ministara Bosne i Hercegovine od 24.01.2008. godine.

⁹ Odlukom o provođenju postupka zajedničkih javnih nabavki za institucije BiH («Službeni glasnik BiH», broj 63/08), predviđena je centralizovana nabavka sljedećih roba i usluga: uredskog materijala, tonera i ketridža, goriva za grijanje i prijevoz, računara i računarske opreme, kopir-aparata, faks aparata i drugih uredskih aparata, zrakoplovnih karata i usluga organiziranja putovanja, usluga servisiranja računara i računarske opreme, usluga servisiranja kopir-aparat, faks aparata i drugih uredskih aparata.

¹⁰ www.intermezo.ba/latn/; www.pravodaznam.info/izvjestaji-institucija

¹¹ www.cin.ba/Stories/P12_Roads/?cid=645,2,1; [www.civilnodrustvo.ba/files/doces/\(1\)](http://www.civilnodrustvo.ba/files/doces/(1)); www.acips.ba/uploads/; www.grozd.ba

1.2. Revizijska pitanja

Glavna svrha revizije je da se analizira da li institucije BiH svoje nabavke IT opreme obavljaju ekonomično i efikasno.

Za što bolje razumijevanje i analizu predmetnog problema, formulisana su slijedeća revizijska pitanja:

- Da li su uspostavljene dobre prakse javnih nabavki i da li su one u skladu sa dobrom međunarodnom praksom?
- Da li uspostavljeni sistem javnih nabavki rezultira cijenama dobrih praksi?
- Da li postoji mogućnost ušteda?

Ured za reviziju je ispitao nabavke IT opreme, kao što su računari, printeri i kopir aparati, koji su nabavljani u 15 odabranih institucija tokom 2008. godine. Nabavke su posmatrane sa aspekta cijena, kvalitete, procedura i količina. Prakse drugih zemalja su također proučavane.

1.3. Kriterij revizije

Javni sektor u svim zemljama je veliki kupac roba i usluga. Regulatorna javnih nabavki generalno se smatra instrumentom očuvanja ispravnosti i dobre prakse u postupcima javnih nabavki. Osnovni principi su nediskriminacija, jednak tretman, transparentnost (otvorenost i predvidivost radi sprečavanja korupcije), proporcionalnost i međusobna prepoznatljivost. Principi nediskriminacije su prihvaćeni od strane gotovo svih evropskih zemalja, a prema postojećoj regulatori, dijelom i u BiH¹².

U ovoj reviziji, dobre prakse javnih nabavki su definisane na način da se dobije najniža moguća cijena uz zadovoljenje odgovarajućih standarda kvalitete roba koje se nabavljaju. Pored toga, sve pojedinačne nabavke se moraju obaviti na neutralan i transparentan način i od strane kompetentnog osoblja. Ne bi smjele postojati značajne varijacije u cijenama kod kupovine sličnih proizvoda. Kriterij revizije je zasnovan na odredbama i na interpretaciji namjera različitih relevantnih regulatora, a naročito: Zakona, Direktiva EU, Strategije za borbu protiv korupcije 2009-2014. i Akcionog plana za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije 2009-2014¹³.

1.4. Obim, ograničenja, izvori i metode revizije

Polazna hipoteza u studiji je da institucije BiH kroz postojeće prakse javnih nabavki ne ostvaruju najbolje cijene, a da se sredstva za javne nabavke mogu racionalnije koristiti.

---

¹²Zakon koji je usvojen 2004. godine uvažio je odredbe EU Direktiva o javnim nabavkama koje su stupile na snagu prije 2004. godine.

¹³Vijeće ministara je 24.09.2009. godine na svojoj 99. sjednici usvojilo Strategiju za borbu protiv korupcije 2009-2014. i Akcioni plan za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije 2009 - 2014.

1.4.1. Obim i ograničenja revizije

Revizija je vršena kroz ispitivanje nabavki računarske opreme koju su institucije BiH nabavljale tokom 2008. godine. IT oprema je podijeljena u tri glavne kategorije: kompjuteri, printeri i kopiraparati.

Za uzorak je određeno 15 (27%) od ukupno 55 državnih institucija koje su tokom 2008. godine provodile procedure javnih nabavki IT opreme. Uzorkom je obuhvaćeno oko 72% ukupnog budžeta institucija BiH za ovu namjenu za 2008. godinu. Budžeti za nabavku IT opreme su u odabranim institucijama u 2008. godini iznosili između 26.000 i 100.000 KM.

U sljedećoj tabeli se prezentiraju institucije odabrane za uzorak i njihovi budžeti za nabavku računarske opreme u 2008. godini:

Tabela 1: Institucije za uzorak i iskorištena sredstva za nabavku računarske opreme

Korištena skraćen.	Naziv institucije	Iznos u hiljadama KM
MO	Ministarstvo odbrane BiH	783
VSTV	Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH	1.398
MFT	Ministarstvo finansija i trezora BiH	300
CIPS	Agencija za identifikaciona dokumenta i razmjenu podataka BiH	822
BH MAC	Centar za uklanjanje mina BiH	158
GP	Granična policija BiH	314
CIK	Centralna izborna komisija BiH	54
RAK	Regulatorna agencija za komunikacije BiH	47
US	Ustavni sud BiH	33
IS	Institut za standardizaciju BiH	29
SZP	Služba za zajedničke poslove institucija BiH	34
ARZ	Agencija za rad i zapošljavanje BiH	27
MPK	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH	76
MCP	Ministarstvo civilnih poslova BiH	31
UKRJU	Ured koordinatora za reformu javne uprave BiH	38
Ukupno sredstava		4.144

Izvor: Informacioni sistem finansijskog upravljanja (ISFU) za 2008. godinu

Odabrani uzorak i prikupljeni podaci su omogućili sticanje slike o uspostavljenim praksama javnih nabavki u institucijama BiH, te slike o tome kako uspostavljene prakse, tehničke karakteristike opreme, obim nabavki i vrsta postupka utiču na ostvarene cijene. Relevantnost odabranog uzorka potvrđena je i na održanoj Fokus grupi, kada su prisutni učesnici naglasili da bi skoro identični rezultati bili da su analizirane nabavke IT opreme u nekim drugim institucijama i njihove nabavke na bilo kom nivou.

Radi sticanje slike o tome gdje su domaće prakse u odnosu na međunarodne prakse javnih nabavki, djelomično smo analizirali i prakse javnih nabavki u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori i Švedskoj.

Studija se nije bavila planiranjem i stvarnim potrebama institucija za nabavljanom računarskom opremom.

1.4.2. Izvori i metode revizije

Podaci o provedenim javnim nabavkama, uspostavljenim praksama i ostvarenim cijenama, prikupljeni su:

- proučavanjem važećih propisa, izvještaja, studija, statističkih podataka i drugih pisanih dokumenata koji se odnose na oblast javnih nabavki;
- analizom uspostavljenih domaćih praksi javnih nabavki;
- proučavanjem međunarodnih praksi javnih nabavki, odnosno praksi javnih nabavki u nekim zemljama evropske unije;
- analizom nabavnih cijena računarske opreme u institucijama BiH po vrsti postupka, količini nabavljene opreme i po institucijama;

Obavljeni su intervjui sa:

- osobljem koje je provodilo procedure i osobljem koje je neposredno rukovodilo procesom javnih nabavki u institucijama BiH;
- predstavnicima Komisije za zajedničke javne nabavke za institucije BiH;
- menadžmentom Agencije za javne nabavke;
- ekspertima iz oblasti javnih nabavki i predstavnicima akademske zajednice.

Na osnovu prikupljenih podataka vršena je usporedba uspostavljenih praksi između institucija BiH, njihova usporedba sa praksama zemalja našeg bližeg okruženja (Hrvatska, Srbija, Crna Gora) i praksama nekih zemalja članica EU.

Analizirane su ostvarene cijene po vrsti postupka, po količini i po institucijama. Cijene nekih računara su radi ujednačavanja softverskog paketa korigovane. Cijene računara koji pri nabavci nisu obuhvatili nabavku operativnog sistema (MS Windows) su uvećane za 285KM, a cijene računara kod kojih su prilikom kupovine bile uključene licence (MS Office), umanjivane su za 500KM. Iskazane cijene i ostale vrijednosti u izvještaju su radi jednostavnijeg upoređivanja, najčešće zaokruživane. U dodacima uz Izvještaj, iznosi nisu zaokruživani.

Za potrebe ove analize, kao kriterij revizije, određene su dobre prakse, odnosno nabavke kod kojih je najbolje izbalansiran omjer nabavne cijene i osnovnih tehničkih karakteristika (brzina procesora, količina radne memorije, veličina hard-diska, veličina monitora i period garancije). Identifikovane dobre prakse, prema procjeni revizije, zadovoljavaju potrebe nesmetanog obavljanja naprednog kancelarijskog poslovanja. O dobrim praksama se dalje govori u poglavlju 4. Izvještaja.

Ostvarena cijena i tehničke karakteristike opreme koja je nabavljana u primjerima dobre prakse, odredili su s jedne strane ekonomične, a s druge strane skupe nabavke. Ovo je omogućilo poređenje dobrih i loših praksi nabavki, kako između institucija tako i između ostvarenih cijena po vrsti postupka, ostvarenih cijena po količini i po tehničkim karakteristikama nabavljene opreme.

Primjeri dobrih praksi služili su za utvrđivanje i iskazivanje mogućih ušteda budžetskih sredstava u procesu javnih nabavki.

1.4.3. Struktura izvještaja

U poglavlju 1. predstavljene su osnovni razlozi koji su opredijelili da se provede revizija učinka u oblasti javnih nabavki. Predstavljena su i revizijska pitanja, obim i ograničenja revizije, te izvori i metode revizije.

U poglavlju 2. su ukratko predstavljene propisi koji regulišu javne nabavke i njihovu organizaciju. Ovo poglavlje također govori o praksama javnih nabavki u nekim evropskim zemljama.

U poglavlju 3. su prezentirani nalazi koji daju odgovor na prvo i drugo revizijsko pitanje.

U poglavlju 4. su prezentirani nalazi koji mogu dati odgovor na treće revizijsko pitanje. U ovom poglavlju su predstavljene mogućnosti ušteda u javnim nabavkama.

U poglavlju 5. su prezentirani zaključci revizije.

U poglavlju 6. su date preporuke čijom implementacijom bi se u institucijama BiH moglo ostvariti efikasnije i efektivnije korištenje budžetskih sredstava u procesu javnih nabavki.

2. NABAVKA RAČUNARSKE OPREME

2.1. Propisi i izjava Vlade

Nabavka uredske opreme u institucijama Bosne i Hercegovine vrši se u skladu sa Zakonom i po procedurama propisanim ostalim normativnim aktima koja regulišu ovu oblast. Zakon je u primjeni od novembra 2004. godine, a određene promjene ovaj Zakon je trpio sve do februara 2009. godine.

Zakon obavezuje institucije da aktivnosti vezane za javne nabavke provode na odgovoran, transparentan i efikasan način, a da robe, usluge ili radove, bez ugrožavanja njihovog kvaliteta nabavljaju po najpovoljnijim cijenama (član 1. Zakona). *Detaljnije o propisima koji regulišu oblast javnih nabavki u BiH pogledati u dodatku 1: Propisi koji regulišu oblast javnih nabavki.*

VM je kroz analizu o primjeni Zakona, analizu izvještaja o provedenim godišnjim javnim nabavkama Agencije i kroz godišnje izvještaje o radu Agencije, imalo priliku pratiti proces i baviti se problematikom javnih nabavki. Tokom 2009. godine Agencija je po nalogu Vijeća ministara BiH (u daljem tekstu: VM) pripremila i u parlamentarnu proceduru uputila tekst novog Zakona o javnim nabavkama u Bosni i Hercegovini, koji je kroz parlamentarnu proceduru odbijen.

Zbog činjenice da se za javne nabavke u institucijama BiH koriste značajna budžetska sredstva i činjenice da su iste neracionalne, Vijeće ministara je 03.07.2008. godine donijelo Odluku da se nabavke određenih artikala za institucije BiH u 2009. godini centraliziraju, te na takav način izdaci za njihovu namjenu pokušaju smanjiti .

2.2. Opis i organizacija procesa

Administrativni okvir za postupke javnih nabavki predstavlja Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine skupa s podzakonskim aktima i pravilnicima. Zakon se provodi uz podršku Agencije, a njegovu pravilnu provedbu obezbjeđuje Ured za razmatranje žalbi (URŽ). Zakon se primjenjuje na sve ugovorne organe u BiH. Odgovornost za provedbu i primjenu odredbi ostaje na ugovornim organima, koji podliježu praćenju od strane Agencije za javne nabavke. Zakonodavni okvir utvrđuje prava, obaveze i odgovornost svih strana u poslovima javnih nabavki.

Proces javnih nabavki u BiH je organizovana na način da ugovorni organi (u daljem tekstu: institucija)¹⁴, bez obzira na veličinu, budžet i obim nabavke, sami za svoje potrebe, provode procedure i vrše nabavku roba, usluga i radava.

Vrste postupaka po kojima se vrše javne nabavke artikala definisane su Zakonom. Na izbor vrste postupka utiču vrijednost i obim nabavke, a pravilan odabir postupka je na instituciji.

---

¹⁴ Ugovorni organ definisan je članom 3. Zakona. Najkraće, to je svaki organ uprave na državnom, entitetskom i lokalnom nivou BiH, svako javno preduzeće i preduzeće koje obavlja neku komunalnu djelatnost i druge institucije na svim nivoima vlasti u BiH koje se finansiraju iz budžeta.

Postupci javnih nabavki bi se mogli podijeliti na redovne-tenderske (transparentne) i hitne-skraćene (manje transparentne) postupke. Redovni postupci nabavke se obavezno objavljuju u službenim glasilima i tu se mogu svrstati sve vrste otvorenih postupaka¹⁵, dok se skraćeni postupci¹⁶ ne moraju objavljivati u sredstvima javnog informisanja. Otvorenim, odnosno transparentnim postupcima bi se trebale vršiti sve javne nabavke. Manje transparentni postupci predviđeni su za manje nabavke i hitne situacije, te nabavke artikala za koje je dokazano da za njih na tržištu ne postoji konkurencija. Nabavka otvorenim postupcima podrazumijeva provođenje propisanih tenderskih procedura. Nabavke putem hitnih postupaka se javno ne objavljuju, vrijednost nabavke je manja, a nabavka se vrši direktnim prikupljanjem ponuda od ponuđača.

Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine obavezuje institucije da aktivnosti vezane za javne nabavke provode na odgovoran, transparentan i učinkovit način, a da robe, usluge ili radove, bez ugrožavanja njihovog kvaliteta, nabavljaju po najboljim cijenama. *Detaljnije o propisima koji regulišu oblast javnih nabavki u BiH pogledati u dodatku 1: Propisi koji regulišu oblast javnih nabavki.*

Proces javnih nabavki u BiH je decentralizovan. To znači da javne nabavke za svoje potrebe provode pojedinačne institucije. Veće institucije (po broju uposlenih i budžetu), su uglavnom organizovale službe/odjeljenja za javne nabavke, dok je kod manjih institucija ta praksa različita. Manje i novoosnovane institucije često nemaju uposlenika obučenih za provođenje javnih nabavki. Međutim, iako je Zakon predvidio mogućnost da više institucija može provoditi zajedničke javne nabavke, takva mogućnost je vrlo rijetko korištena.

Praksa je da institucije same planiraju i definišu svoje potrebe za robama, uslugama ili radovima, te provode postupke na osnovu raspoloživih budžetskih sredstava. Sredstva za javne nabavke osiguravaju se u budžetu prije otpočinjanja postupka. Nakon što su sredstva poznata, institucija na početku postupka, a na osnovu procijenjene ukupne vrijednosti, određuje vrijednosni razred i vrstu postupka koju će provoditi. Nije rijedak slučaj da odabrani postupak nije adekvatan, da se nabavke cijepaju na više manjih nabavki ili da se postupak uopće ne provede¹⁷.

Pojedinačne postupake javnih nabavki u institucijama provodi komisija od najmanje tri člana, koju imenuje rukovodilac institucije. Zakonom je određena obaveza imenovanja komisije za sve, osim za hitne postupke. Nadležnosti komisije u postupku javnih nabavki, od institucije do institucije su različite, a određuju se aktom o njihovom imenovanju. Nakon provedene procedure i okončanja postupka vrednovanja ponuda, komisija sastavlja rang listu uspješnih ponuđača i rukovodiocu institucije predlaže zaključivanje ugovora sa najpovoljnijim dobavljačem.

---

¹⁵U redovne-transparentne postupke se mogu svrstati: otvoreni postupak, ograničeni postupak s pretkvalifikacijom, pregovarački postupak s objavljivanjem obavještenja o nabavci, konkurs za izradu idejnog rješenja i konkurentski zahtjev sa dodatnom objavom.

¹⁶U skraćene-hitne postupke se mogu svrstati direktni sporazum, pregovarački postupak i konkurentski zahtjev bez objave obavještenja o nabavi.

¹⁷Izvještaji o finansijskoj reviziji o poslovanju institucija BiH za 2007. godinu navode da je 78,8 miliona KM iskorišteno za javne nabavke. Od ovog iznosa preko 67% sredstava je iskorišteno na način da su pri nabavkama utvrđene neke nepravilnosti.

2.3. Javne nabavke i nabavke računarske opreme

Budžeti namijenjeni za javne nabavke u BiH imaju trend rasta. Ovaj rastući trend je naročito evidentan kod institucija BiH, što je vidljivo u donjoj tabeli:

Tabela 2: Vrijednost javnih nabavki u BiH (u milionima KM)

Nivo ugovornih organa	Godina		
	2006.	2007.	2008.
Ukupno BiH*	1.210	1.331	1.972
Institucije BiH**	31	67	127
Ukupno uredska oprema	4,4	10,4	18,5

Izvor: Izvještaji Agencija za javne nabavke o implementiranim javnim nabavkama u BiH za 2006 i 2007 godinu i Nacrt Izvještaja o nabavkama u BiH za 2008 godinu

* vrijednost javnih nabavki svih ugovornih organa u BiH

** Vrijednost javnih nabavki samo za ugovorne organe/institucije BiH

Od ukupnih budžetskih sredstava institucija BiH, na javne nabavke se godišnje odnosi između 10% i 15%. Nabavka računarske opreme zauzima skoro polovinu ukupne nabavljene uredske opreme. U narednoj tabeli se prezentiraju podaci o izdacima za javne nabavke uredske opreme, a u okviru nje i računarske opreme u institucijama BiH:

Tabela 3: Izdaci za nabavku računarske i druge opreme u institucijama BiH (u milionima KM)

Opis	Godina		
	2006.	2007.	2008.
Nabavka računarske opreme	2,1	6,4	5,8
Nabavka ostale uredske opreme	2,3	4	12,7
Ukupno uredska oprema	4,4	10,4	18,5

Izvor: Informacioni sistem finansijskog upravljanja (ISFU), godine: 2006. 2007. i 2008.

Kako se vidi iz gornje tabele, nabavka računarske opreme (kao i generalno uredske opreme) je ubrzano počela rasti tokom posljednjih godina.

U narednoj tabeli se prezentiraju izdaci budžetskih sredstvima za nabavku IT opreme u institucijama iz uzorka:

Tabela 4 : Količina i različiti tipovi nabavljene IT opreme u 15 odabranih institucija BiH

Vrsta uredske opreme	Obim nabavke (komada)	Vrijednost nabavke (u hiljadama KM)
Desktop računari	983	1.192
Laptop računari	167	335
Kolor printeri	57	34
Samostalni crno bijeli printeri	242	100
Mrežni crno bijeli printeri	108	115
A4 kopiraparati	31	38
A3 kopiraparati	16	176
Multifunkcionalni faks aparati	17	10
Ukupno:	1621	2.000

Izvor: Podaci iz ISFU i od institucija BiH iz uzorak prikupljeni tokom revizije

Gore navedeni izdaci se odnose samo na ugovorene vrijednosti IT opreme. Pored izdataka po ugovoru o nabavci, vrijednost javnih nabavki dodatno povećavaju izdaci za oglašavanje u Službenom glasniku BiH i javnim medijima, naknade osoblja koje učestvuje u provođenju postupaka javnih nabavki, te izdaci za angažovanje vanjskih eksperata i dr.

Prema podacima JP NIO Službeni list BiH (izdavač Službenog glasnika BiH), godišnji izdaci institucija BiH koji se odnose na službene objave obavještenja o javnim nabavkama, iznose više od 200 hiljada KM. U narednoj tabeli se prezentiraju izdaci za objave obavještenja u Službenom glasniku BiH:

Tabela 5: Troškovi objave javnih nabavki u Službenom glasniku BiH

Podaci za institucije BiH	Godina		
	2006.	2007.	do 30.09. 2008.
Troškovi objave u KM	237.645	275.603	226.378
Broj objavljenih oglasa	307	475	487
Prosječno po oglasu	774	580	465

Izvor: JP NIO Službeni list BiH

Iz prethodne tabele je vidljivo kontinuirano povećanje broja oglasa o javnim nabavkama, pa se bez obzira na smanjenje cijene oglasa, troškovi objave u službenom glasniku, iz godine u godinu povećavaju.

Od ostalih troškova treba istaći naknade osoblju uključenom u provođenje procedura javnih nabavki koje su isplaćivane u 12 od 15 institucija iz uzorka. Isplate su najčešće vršene kroz stimulaciju na osnovnu plaću, ponekad i do 50% osnovne plaće za uspješno obavljene procedure. U nekim situacijama, isplate su vršene i više puta godišnje. Ured za reviziju nije dobio podatke o isplatama po osnovu angažmana na javnim nabavkama, tako da ih nije bilo moguće objektivno procijeniti.

2.4. Prakse u provođenju javnih nabavki

Za potrebe revizije, pored toga što su analizirane prakse javnih nabavki u BiH, djelomično su analizirane i prakse javnih nabavki u zemljama našeg bližeg okruženja, te prakse u nekim zemljama EU.

2.4.1. Zakon i praksa u Bosni i Hercegovini

Proceduru javnih nabavki u Bosni i Hercegovini, za svoje potrebe provode same institucije. Iako je provođenje javnih nabavki u BiH regulisano jednim Zakonom, decentralizovani sistem je ipak rezultirao različitim praksama. Pored toga, postojeća zakonska regulativa nije u potpunosti harmonizirana sa propisima EU. Postojeći Zakon je na snazi od kraja 2004. godine i ne prati promjene koje se u ovoj oblasti dešavaju u EU.

Praksa imenovanja komisija i sastav komisije u pogledu kompetencija varira od institucije do institucije. Neke institucije imenuju jednu komisiju na godišnjem nivou, dok druge imenuju komisiju za svaku pojedinačnu nabavku. Ne postoji pravilo da se od strane menadžera institucije na ove pozicije imenuju osobe koje su prošle adekvatnu obuku. U skladu sa različitim praksama, također postoje različite prakse nadoknada za rad članovima komisija.

Regulativa u BiH ne definiše da je potrebno da stručna osoba koja je prošla specijalne obuke treba da učestvuje u procesu javnih nabavki. U nekim institucijama članovima komisija su prošli obuku i nastavljaju primati kontinuiranu obuku, dok u drugim slučajevima to nije slučaj.

U nekim institucijama, nezavisno od veličine, sve javne nabavke (neovisno od obima nabavki, tipa procedura i predmeta nabavki) su pripremljene i izvršene od strane komisije. U drugim to nije slučaj. Različite prakse dovode do različitih bonusa koji se plaćaju osoblju angažovanom na implementaciji javnih nabavki.

Domaća pravna regulativa ne predviđa okvirne sporazume sa više dobavljača. Prema direktivama EU, okvirni sporazum je uspostavljen na način da institucije mogu imati okvirne sporazume sa određenim brojem dobavljača u periodu od četiri godine.

Domaća pravna regulativa ne predviđa ni pribavljanje saglasnosti za nabavku artikala po skraćenim, odnosno manje transparentnim postupcima. Naime, u nekim zemljama EU, za nabavku artikala putem direktnog sporazuma ili konkurentskog zahtjeva bez objave, predviđeno je prethodno pribavljanje saglasnosti od Ministarstva finansija, tijela za javne nabavke ili tijela koje vrši koordinaciju i provodi centralne javne nabavke.

Još se po nečemu izdvajaju domaće prakse. Naime, postojeća pravna regulativa definiše obavezu preferencijalnog tretmana domaćeg u postupku javnih nabavki, u svim sektorima, u cilju zaštite razvoja i obnove privrede BiH. Prema odluci Vijeća ministara, preferencija domaćeg je predviđena do 2015. godine, izuzimajući zemlje potpisnice Aneksa 1 Sporazuma o izmjeni i pristupanju centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini¹⁸.

---

¹⁸ Odluka o obaveznom korištenju preferencijalnog tretmana domaćeg u postupku javnih nabavki, VM 50/09 («Službeni glasnik BiH», broj 29/09), Uputstvo o izmjeni i dopuniuputstva o primjeni ZJN BiH, VM broj 31/09 ("Službeni glasnik BiH" broj 24/09)

2.4.2. Prakse nekih evropskih zemalja

Prakse javnih nabavki u BiH najbližnje su praksama u zemljama bližeg okruženja. U Srbiji i Crnoj Gori javne nabavke su također decentralizovane. Propisi ovih zemalja definišu obavezu uspostavljanja radnih mjesta u institucijama za obavljanje ovih poslova i definisanje uslova u pogledu stručnosti službenika koji obavljaju poslove javnih nabavki. Kod njih se imenuju komisije za provođenje procedura javnih nabavki, osim za postupke male vrijednosti.

Za razliku od BiH, zakonodavstva Srbije i Crne Gore u određenim uslovima predviđaju mogućnost sklapanja okvirnog sporazuma sa većim brojem ponuđača¹⁹.

Javne nabavke u Hrvatskoj provode ugovorni organi. U pripremi i provođenju postupaka većih javnih nabavki (više od 300 hiljada kuna za robu i usluge, a više od 500 hiljada kuna za radove) mora učestvovati najmanje jedna osoba koja ima završen specijalistički program obuke u području javnih nabavki.

Hrvatska vlada je planirala izvršiti centralizaciju javnih nabavki, koje bi za potrebe ugovornih organa provodilo središnje tijelo za nabavku. Pripreme Vlade Republike Hrvatske uz pomoć SIGMA-e su otpočele u septembru 2008. godine, navodeći da im je cilj da se sve aktivnosti vezane za instituciju za nabavke i sam sistem centralnih nabavki zajednički koordiniraju, a da se Vladi (ugovornim organima) da katalog roba, radova i usluga (kategorije nabavki) koje će centralni organ u postupku nabavke koristiti. Projekt centralizacije počeo je u septembru 2008, a pilot projekt koji treba da se inicira u Zagrebu očekuje se u decembru 2009. godine. Puna implementacija centralizacije javnih nabavki u Hrvatskoj očekuje se 2011. godine. Zakonodavstvo u Republici Hrvatskoj je također predvidjelo mogućnost sklapanja okvirnih sporazuma sa više ponuđača.

Većina zemalja EU (Njemačka, Francuska, Italija, Španija, Austrija, Danska, Finska, Švedska, Britanija, Nizozemska, itd.) je uspostavila sistem koordiniranih javnih nabavki. Neke od zemalja EU imaju centralno tijelo koje je zaduženo za javne nabavke već duži niz godina. Cilj ovoga je da se unaprijede i razviju efikasne javne nabavke kroz ugovore za nabavku roba i usluga u većim obimima ili za veće monetarne iznose. Ovo dovodi do transparentnosti sistema sa smanjenim izdacima i poboljšanim uslovima nabavke u institucijama koje pojedinačno provode javne nabavke²⁰.

Uobičajeni model ovakve vrste saradnje je okvirni sporazum, koji bi se mogao primijeniti u različitim oblastima nabavke roba i usluga. U Švedskoj je 1998 godine uspostavljena koordinaciona funkcija za javne nabavke. Trenutno (tokom 2009) ovoj agenciji pruža pomoć 11 agencija koje imaju odgovornost za različite okvirne sporazume. Njih koristi oko 250 vladinih agencija u Švedskoj u nabavkama većine roba i usluga, od IT opreme do usluga i higijenskih proizvoda, uredskog materijala, namještaja, vozila, usluga transporta, itd. Oko 8% svih javnih nabavki u Švedskoj koje iznose oko 684 miliona EUR realizuje se putem okvirnih sporazuma.

Zemlje članice EU koje su formirale središnja centralna tijela za javne nabavke i putem njih vrše nabavke za svoje institucije ostvaruju značajne uštede. Uštede pri nabavci računara procjenjuju se između 10% i 20%, a uštede za sve centralizovane nabavke u ovim zemljama, kreću se od 11% do 34%.

¹⁹ Detaljnije o uslovima pod kojima se u ovim državama mogu sklopiti okvirni sporazum vidjeti u službenim glasilima, Srbija: Službeni glasnik RS, br. 39/2002, 43/2003, 55/2004; Crna Gora: Službeni list RCG, broj 46/06; Hrvatska: Narodne novine RH broj, 110/07 I 125708.

²⁰ http://www.se2009.eu/en/meetings_news/2009/10/6/european_competition_day;
http://www.kkv.se/default_218.aspx; <http://www.se2009.eu/en/services>

3. NALAZI

U ovom poglavlju su predstavljeni rezultati provedene analize nabavke IT opreme u 2008. godini, u 15 institucija koje su bile predmet revizije. IT oprema se sastoji od različitih vrsta proizvoda, kao što su: računari, printeri i kopir aparati, i u svakoj od ovih kategorija, postoji nekoliko podkategorija²¹. Ovim ispitivanjem su pokrivena sve ove kategorije.

Postoji dosta faktora koji utiču na ekonomičnost i efikasnost javnih nabavki IT opreme. Bitan faktor svakako su njihove tehničke karakteristike. Proizvodi u ovoj oblasti imaju različite funkcije i dizajn i kontinuirano se mijenjaju. Posljedično tome, dobre prakse ne podrazumijevaju samo dobijanje najnižih cijena. Neophodno je uzeti u obzir kvalitet koji je potrebno postići prilikom nabavki (garanciju i tehnički standard, odnosno tehničke karakteristike). Drugi faktori kao što su procedure nabavki, obim nabavke, vještine službenika uključenih u javne nabavke itd., također imaju uticaj i razmotreni su u nastavku izvještaja.

Ispitivanje pokriva nabavku preko 1600 komada IT opreme u oko 100 pojedinačnih nabavki u 15 institucija BiH tokom 2008. godine.

Ovo poglavlje je strukturirano na sljedeći način:

- Uvod 3.1
- Najviše i najniže cijene generalno i za slične proizvode 3.2
- Dobra, srednja i loša praksa nabavki 3.3
- Prakse u institucijama BiH 3.4
- Tehnički standardi i cijene 3.5
- Procedure i cijene 3.6
- Količine i cijene 3.7
- Dobre i loše prakse - pregled 3.8
- Mjere koje je preduzelo VM BiH u poglavlju 3.9

3.1. Uvod

Cijene IT opreme koje su institucije postizale, značajno se razlikuju. Čak i među sličnim robama, nalazimo značajne razlike u cijeni. Postoje također i različite prakse u smislu tehničkih standarda i cijene. Neke institucije se fokusiraju na što niže cijene, dok druge institucije preferiraju visoke tehničke standarde.

Kako bi se ispitaio odnos između tehničkih karakteristika i nabavne cijene, definirani su relevantni indeksi tehničkih karakteristika opreme i cijene. Za svaku od analizirane IT opreme (računari, printeri, kopiraparati), identifikovan je optimalni balans između cijene i tehničkih performansi, i takve nabavke su okarakterisane kao «dobra praksa». Kod ovakvih nabavki su za tehničke karakteristike i za cijenu dodijeljeni indeksi 100. Ostale nabavke spadaju u „srednje prakse“ i „loše prakse“ (vidjeti u nastavku). Loše prakse smatraju se neekonomičnim nabavkama.

---

²¹ *Kompjutere možemo podijeliti na: desktope i laptope, printere na: kolor printere, samostalne CB printere i mrežne CB printere, a kopiraparate na: A4 kopire, A3 kopire i multifunkcionalne faks aparate.*

Na osnovu postavljenih parametara, Ured za reviziju je podijelio prakse u sljedeće tri kategorije:

- **Dobra praksa - DP**; oprema ima dobar odnos tehničkih karakteristika i cijene, i zadovoljava zahtjeve naprednih i standardnih uredskih poslova, oba indeksa su približno 100 (godina 2008.);
- **Srednja praksa - SP**; oprema ima značajno slabije tehničke karakteristike i nižu cijenu nego dobre prakse, zadovoljava zahtjeve standardnih uredskih poslova, oba indeksa su niža od 100 (godina 2008.);
- **Loša praksa - LP**; oprema je kupljena po višoj cijeni i ima slabije tehničke karakteristike nego što su cijene i tehničke karakteristike dobrih praksi, indeks cijene veći od 100, indeks tehničkih karakteristika manji od 100; ili je slučaj da su tehničke karakteristike više nego što je potrebno, cijena je visoka, oba indeksa su viša od 100 (godina 2008.).

Obzirom da se tehnički standardi učestalo mijenjaju, vrijedi još jednom napomenuti da se ove klasifikacije odnose na situaciju u 2008. godini.

Više informacija o indeksima cijene i tehničkih karakteristika analizirane opreme, pogledati u Dodatku 2: Analiza kupljene IT opreme.

3.2. Najviše i najniže cijene, generalno i za slične proizvode

Najviše i najniže cijene se generalno mogu opisati i bez uzimanja u obzir razlika u tehničkim standardima. U narednoj tabeli, dati su primjeri najviših i najnižih cijena opreme po generalnim uslovima, za analiziranu IT opremu koju su institucije BiH nabavljale tokom 2008. godine.

Tabela 6: Najviše i najniže cijene IT opreme u KM (zaokruženi brojevi)

Oprema	Najviša cijena	Najniža cijena
Desktopi	3.000	900
Laptopi	4.300	1.300
Kolor printeri	2.000	200
Mrežni CB printeri	5.800	300
Samostalni CB printeri	800	100
A4 kopiraparati	2.100	1.000
A3 kopiraparati	23.300	2.500
Multifunkcionalni faks aparati	1.100	300

Izvor: Podaci od institucija BiH iz uzorka prikupljeni tokom revizije

Kao što se vidi, ako se ne uzimaju u obzir tehnički standardi, razlike u cijeni nabavljane IT opreme su uobičajene i značajne. Razlike su kod sve opreme najmanje 100%, ali su one izraženije za desktope, kolor printere, samostalne CB printere i kopiraparate.

Slika je dosta realnija kada se u obzir uzmu tehničke karakteristike. U slijedećoj tabeli se prezentiraju najviše i najniže cijene IT opreme istih ili sličnih karakteristika ili kvalitete koju su plaćale institucije BiH tokom 2008. godine.

Tabela 7: Najviše i najniže cijene IT opreme sličnih standarda u KM (zaokruženo)

Oprema (određenih karakteristika)	Najviša cijena	Najniža cijena
Desktopi	3.000	1.800
Laptopi	1.600	1.400
Kolor printeri	1.800	900
Samostalni CB printeri	200	100
Mrežni CB printeri	1.300	900
A4 kopiraparati	2.000	1.000
A3 kopiraparati	23.300	15.800
Multifunkcionalni faks aparati	700	500

Izvor: Podaci od institucija BiH iz uzorka prikupljeni tokom revizije

Kao što se vidi, postoje slučajevi sa značajnim razlikama u cijenama među artiklima sa sličnim tehničkim karakteristikama. Ovakve razlike nisu uobičajene, ali manje razlike u cijeni su prilično uobičajene.

3.3. Dobra, srednja i loša praksa

Kao što je gore rečeno, nabavljena IT oprema je podijeljena na dobre, srednje i loše prakse, zavisno od odnosa između cijene i tehničkih karakteristika. Proporcije različitih praksi su u nastavku razmotrene u odnosu na sve analizirane nabavljene količine. Rezultat je prikazan u tabeli:

Tabela 8: Dobre, srednje i loše prakse nabavki IT opreme u 2008. godini

Praksa	Nabavljena količina	% nabavke
Dobra praksa	13	13
Srednja praksa	14	14
Loša praksa	70	73
Ukupno	97	100

Izvor: Podaci za institucije BiH iz uzorka prikupljeni tokom revizije

Kao što se vidi u gornjoj tabeli, dobre prakse su prilično rijetke u odabranom uzorku. Loše i neekonomične prakse su najuobičajenije prakse za različite proizvode. Na njih otpada skoro polovina analiziranih nabavki. U slijedećoj tabeli navedene su proporcije različitih praksi u odnosu na količinu izvršenih pojedinačnih nabavki:

Tabela 9: Pojedinačne nabavke podijeljene prema dobrim, srednjim i lošim praksama u 2008. godini

Praksa	Broj provedenih procedura	% učešća pojedine prakse u provedenim procedurama
Dobra praksa	13	13
Srednja praksa	14	14
Loša praksa	70	73
Ukupno	97	100

Izvor: Podaci za institucije BiH iz uzorka prikupljeni tokom revizije

Kao što se vidi, i kod procedura nabavki najzastupljenije su loše prakse. Na njih se odnose skoro tri četvrtine provedenih procedura u institucijama iz uzorka.

3.4. Prakse u institucijama BiH

Kako je ranije rečeno, prakse variraju među institucijama BiH. Neke institucije su nabavljale opremu naprednijih tehničkih standarda za više cijene, dok su druge bile zadovoljne opremom slabijih tehničkih karakteristika i nižim cijenama. U narednoj tabeli, prezentirane su količine nabavke IT opreme u odabranim institucijama BiH, po vrsti i praksi nabavke (DP - Dobra praksa, SP - srednja praksa, LP - loša praksa).

Tabela 10: Dobre, srednje i lože prakse nabavljene IT opreme u 2008 godini

Institucija	Desktopi			Laptopi			Printeri			Kopiri			Ukupno
	DP	SP	LP	DP	SP	LP	DP	SP	LP	DP	SP	LP	
MO			84			8			16		1	1	110
VSTV		480	70		63	20			200			2	835
MFT			54	16				40	9		1	23	143
CIPS						35	10		3			3	51
BH MAC	30						20			3		1	54
GP	123		2			2	20	21	5			3	176
CIK	25			2				2	3			1	33
RAK			10	4					4			1	19
US			5			2						2	9
IS			13		1				4			1	19
SZP			15						2		1		18
ARZ									25				25
MPK			35			8			12			6	61
MCP		22			4				6	4	6	2	44
UKRJU			15		2		5			1		1	24
Ukupno	178	502	303	22	70	75	55	63	289	8	9	47	1621
% svake kategorije	18	51	31	13	42	45	14	15	71	13	14	73	-

Izvor: Podaci za institucije BiH iz uzorka prikupljeni tokom revizije

Kao što se gore vidi, praksa nije uobičajena. Tri od 15 institucija su slijedile dobre prakse za kompjutere, dok je većina institucija imala lošu praksu. Četiri institucije su slijedile dobru praksu za printere, dok je njih dvanaest imalo lošu praksu. I kod kopiraparata je slična praksa. Kao što se vidi iz tabele, niti jedna institucija nije imala isključivo uspješne nabavke, iako u uzorku postoje institucije koje su imale sve loše prakse (MPK i US).

3.5. Tehnički standardi i cijene

Kao što je ranije rečeno, oprema varira u kvalitetu i dizajnu, a postoje i tehničke varijacije i kod sličnih roba. Tehnički standardi (uključujući garancije) stoga moraju biti pažljivo razmotrene u nabavci ove opreme. Balans često može biti dosta komplikovan između skupe i tehnički napredne opreme i manje napredne ali jeftinije opreme. *Osnovne tehničke karakteristike i cijene analizirane opreme, kao i njihov međusobni odnos, prezentirani su u Dodatku 2: Analiza nabavljene računarske opreme.*

Ispitivanje je potvrdilo da mnoge institucije imaju problema da pronađu dobar balans između tehničkih standarda i cijene. Kao što je i nekoliko predstavnika Institucija BiH i naglasilo tokom revizije, teško je naći vremena da se dobro pregleda kvalitet ponude na tržištu i da se izmjeri stvarna korist malo boljih performansi u odnosu na značajno više cijene.

Pored vremena i cijena, postoji također i pitanje kompetentnosti. Nekoliko službenika je tokom intervjua ustvrdilo da njihove institucije nemaju dovoljno kompetencija. Ovo se može ilustrovati činjenicom da je veliki broj IT opreme kupljen po nižim standardima performansi a po cijenama iznad prosječnih cijena.

Kada se usporede indeksi cijena i tehničke karakteristike, pokazuje se da je dobra praksa rijetko bila primijenjena. Umjesto toga, najčešća pojava je bila loša praksa. To se vidi u sljedećoj tabeli.

Tabela 11: Obim nabavke IT po lošoj praksi tokom 2008. godine za institucije iz uzorka

Vrsta IT opreme	Loša praksa		Ukupno nabavljena količina
	Nabavljena količina	% od ukupne nabavke	
Desktopi	303	42	983
Laptopi	75	11	167
Kolor printeri	16	2	57
Samostalni CB printeri	232	32	242
Mrežni CB printeri	41	6	108
A4 kopiraparati	27	4	31
A3 kopiraparati	11	2	16
Multifunkcion. faks aparati	9	1	17
Ukupno	714	44	1621

Izvor: Podaci za institucije BiH iz uzorka prikupljeni tokom revizije

Skoro pola kupljene opreme je nabavljeno po lošim praksama. Rezultati su značajno lošiji kod desktopa i samostalnih CB printera, dok je kod druge opreme situacija nešto bolja.

Kao što je ranije rečeno, u ovoj reviziji nije ispitivano da li tehničke karakteristike kupljene opreme zadovoljavaju potrebe institucija. Međutim, ne postoje izvještaji o problemima onih institucija koje koriste manje sofisticiranu opremu. Moguće je da postoje indicije da je takav standard opreme dovoljan za većinu institucija. Drugim riječima, većina administrativnih poslova koje su institucije obavljale ne zahtijevaju tehnički naprednu opremu.

3.6. Procedure i cijene

Institucije BiH su pri nabavci računarske opreme koristile različite postupke. Navedeno se prezentira u sljedećoj tabeli:

Tabela 12: Apsolutni i relativni obim različitih nabavki IT opreme tokom 2008. godine

Vrsta IT opreme	Ukupno	Obim nabavke po vrsti IT opreme i vrsti postupka			
		Otvoreni postupak	Konkurentski zahtjev	Pregovorač.	Direktni sporazum
Kompjuteri					
Desktop PC	983 (100%)	852 (87%)	50 (5%)	79 (8%)	2 (0%)
Laptop PC	167 (100%)	60 (36%)	16 (10%)	89 (53%)	2 (1%)
Printeri					
Kolor	57 (100%)	43 (75%)	8 (14%)	1 (2%)	5 (9%)
Samostalni CB printeri	242 (100%)	210 (87%)	27 (11%)	-	5 (2%)
Mrežni CB printeri	108 (100%)	92 (85%)	16 (15%)	-	-
Kopiri					
A4 kopir	31 (100%)	25 (80%)	3 (10%)	-	3 (10%)
A3 kopir	16 (100%)	5 (31%)	9 (57%)	1 (6%)	1 (6%)
Multifunkcion. faks aparati	17 (100%)	3 (18%)	11 (65%)	1 (6%)	2 (11%)
Ukupno	1621 (100%)	1290 (80%)	140 (8%)	171 (11%)	20 (1%)

Izvor: Podaci za institucije BiH iz uzorka prikupljeni tokom revizije

Kao što se vidi, najčešće su korišteni transparentni postupci. Manje transparentni postupci generalno nisu često korišteni. Najčešće nabavljena oprema bili su računari, pri čemu je devet od deset desktopa nabavljeno kroz transparentne postupke, tj. otvoreni postupak ili konkurentski zahtjev sa objavom. Pregovarački postupak je nerijetko korišten za nabavku laptopa, a rjeđe je korišten konkurentski zahtjev. U nastavku je dat detaljniji pregled praksi nabavki i cijena desktopa i laptopa u institucijama iz uzorka.

Desktopi

U narednoj tabeli se po vrsti postupka prezentiraju najniže, prosječne i najviše cijene koje su plaćane za nabavku desktopa:

Tabela 13: Cijene desktopa kupljenih po različitim postupcima tokom 2008. godine

Vrsta postupka i broj provedenih procedura	Najniža cijena	Prosječna cijena	Najviša cijena
Otvoreni postupak .....(852)	900	1.200	2.500
Konkurentski zahtjev .....(50)	1000	1.200	1.700
Pregovarački postupak .....(79)	1.200	1.300	3.000
Direktni sporazumi .....(2)*	1.700	1.700	1.700

Izvor: Podaci za institucije BiH iz uzorka prikupljeni tokom revizije

*Provedena je samo jedna procedura u kojoj je izvršena nabavka dva desktopa po cijeni od 1.700 KM.

Kao što se gore vidi, postoje značajne razlike između najnižih i najviših cijena kod svih vrsta postupaka. Drugim riječima, pored drugih razlika, sve sadrže proizvode različitih tehničkih karakteristika u većoj ili manjoj mjeri. Ukoliko se uzmu u obzir i tehničke karakteristike, teško je procijeniti efektivnost pojedinačnih procedura, ali je očigledno da transparentni i konkurentniji postupci imaju značajno niže cijene u odnosu na nabavke direktnim sporazumom.

Potrebno je imati na umu da gornja tabela ne pruža kompletne podatke o količinama po različitim kategorijama. Međutim, srednja cijena u usporedbi sa najvišom i najnižom cijenom daje barem indicaciju.

Pažljivim pregledom provedenih postupaka se može vidjeti da je dvije trećine desktopa kupljeno dobrim i srednjim praksama, i to otvorenim postupkom (658 komada) i jednim konkurentskim zahtjevom sa objavom (22 komada). Na manje impresivnu prosječnu cijenu u otvorenoj proceduri utiče visoki udio tehnički naprednih desktopa. Preostala količina (oko jedna trećina ili 303 komada) spada u kategoriju loše prakse i skupih nabavki. Indeksi njihovih cijena su značajno viši u odnosu na tehničke karakteristike.

Laptopi

Najniže, srednje i najviše cijene plaćene u različitim procedurama za nabavku laptopa ilustrovane su u tabeli 14. u nastavku.

Tabela 14: Cijene laptopa nabavljenih po različitim postupcima tokom 2008. godine

Vrsta postupka i broj provedenih procedura	Najniža cijena	Prosječna cijena	Najviša cijena
Otvoreni postupak ..... (60)	1.400	1.800	2.400
Konkurentski zahtjev ..... (16)	1.300	1.800	2.700
Pregovarački postup ..... (89)	1.400	2.100	4.300
Direktni sporazum ..... (2)*	2.100	2.200	2.300

Izvor: Podaci za institucije BiH iz uzorka prikupljeni tokom revizije

* GP je u dva odvojena direktna sporazuma nabavila dva laptopa po cijeni od 2.150 KM i 2.350 KM.

Ponovo se uočavaju razlike između najnižih i najviših cijena u svim prezentiranim procedurama, koje su još i više kod transparentnijih postupaka (otvoreni i konkurentski sa objavom). Kod laptopa, također, sve procedure sadrže proizvode različitih karakteristika i količina, zbog čega je teško procijeniti efektivnost. Ipak, očigledno je da transparentniji postupci postižu niže cijene nego je to slučaj kod pregovaračkog postupka i direktnog sporazuma.

Pažljivim pregledom se može vidjeti da je više od polovine laptopa (91 od 167) nabavljeno putem manje transparentnih i manje ekonomičnih postupaka (pregovarački postupak i direktni sporazum), najčešće sa manjim količinama u pojedinačnim nabavkama. *Podatke o ostaloj analiziranoj opremi pogledati u dodatku 2: Analiza nabavljene IT opreme (tabele 3-8).*

3.7. Količine i cijene

Postignute cijene također variraju sa količinom. Cijene su više kod nabavki manjih količina i niže kod nabavki većih količina. Korelacija koja je prikazana u donjoj tabeli nije potpuno konzistentna.

Tabela 15: Cijene desktopa kupljenih u različitim količinama tokom 2008. godine

Nabavljena količina i broj provedenih procedura	Ukupno komada	Prosječna cijena KM	Najniža cijena KM	Najviša cijena KM
Desktopi	983	1.200	900	3.000
Od 0 do 10 ..... (8 procedura)	41	1.600	1.400	3.000
Od 11 do 50 ..... (6 procedura)	140	1.200	1.000	1.500
Od 51 do 100 ..... (3 procedure)	199	1.900	1.200	2.500
Preko 100 ..... (2 procedure)	603	1.000	900	1.100

Izvor: Podaci za institucije BiH iz uzorka prikupljeni tokom revizije

Kao što se vidi iz ovoga, velika količina nabavki u jednom postupku po pravilu rezultira nižom cijenom i obratno. Fluktuacija cijena je također veća kod nabavki manjih količina i korelacija cijena nije toliko velika. Nabavke u količinama od 11-50 i 51-100 imaju suprotan rezultat (kod prosječne i najviše cijene). Cijene su više za nabavku manje količine. U ovom slučaju tehničke karakteristike kao i drugi faktori su uticali na postignutu cijenu, ali ne isključuju činjenicu da pojedinačna nabavka veće količine rezultira nižom cijenom. U donjoj tabeli date su informacije za laptopa:

Tabela 16: Cijene laptopa kupljenih u različitim količinama tokom 2008. godine

Nabavljena količina i broj provedenih procedura	Ukupno komada	Prosječna cijena KM	Najniža cijena KM	Najviša cijena KM
Laptopi	167	2.000	1.300	4.300
Od 0 do 10 ..... (13 procedura)	33	2.100	1.300	3.200
Od 11 do 50 ..... (3 procedure)	71	2.500	1.800	4.300
Od 51 do 100 ..... (1 procedura)	63	1.400	1.400	1.400

Izvor: Podaci za institucije BiH iz uzorka prikupljeni tokom revizije

Iako je najniža prosječna cijena ostvarena pri većim pojedinačnim nabavkama, kod laptopa ne postoji direktna korelacija između količina i cijena. Kod najnižih cijena ona je zapravo negativna: najniža cijena je pronađena među nabavkama najmanjih količina. Samo u pogledu najviših cijena rezultat je očekivan: najviše cijene su niže kod nabavke većih količina kupljenih laptopa. Moguće objašnjenje ove pojave su različite tehničke karakteristike nabavljenih laptopa i činjenica da je skoro pola nabavki izvršeno manje transparentnim postupkom (pregovarački postupak).

3.8. Dobre i loše prakse - pregled

Analizirajući nabavku računarske opreme u odabranim institucijama, da se zaključiti da su provedena samo tri postupka sa obimnijim pojedinačnim nabavkama. Ove nabavke su provedene transparentnim postupkom (otvoreni postupak), po nižoj cijeni od prosječne, a nabavljena oprema ima zadovoljavajuće tehničke karakteristike za obavljanje administrativnih zadataka. Sve ostale nabavke su pojedinačno manje i provedene su po različitim postupcima.

U postupku analize identifikovani su primjeri dobrih i loših praksi. U gotovo svim identifikovanim slučajevima dobrih praksi, riječ je o relativno većem obimu nabavke koja je provedena transparentnijim postupcima. Kod dobrih praksi, tehničke karakteristike kupljene opreme su dobro izbalansirane. Nekoliko institucija koje su obuhvaćene istraživanjem, u razgovorima su ustvrdile da posvećuju pažnju kvaliteti, cijeni i troškovima održavanja, tako što kupuju opremu sa dužim periodom garancije. U najvećem broju slučajeva, tehničke specifikacije ove opreme su definirane na osnovu kvalitetnog istraživanja tržišta od strane IT eksperata.

Nasuprot primjera dobre prakse, primjeri loših praksi rezultirali su nabavkama opreme sličnih ili nešto boljih tehničkih karakteristika, ali po cijenama koje su bile puno više nego cijene u primjerima dobrih praksi. Njihova cijena i tehničke karakteristike nisu dobro izbalansirane. Prilikom njihove nabavke nije vođeno dovoljno računa da neznatno povećanje neke od tehničkih performansi dovodi do nerazmjernog povećanja cijene. Riječ je uglavnom o pojedinačnim nabavkama manjih količina opreme, nabavljane po manje transparentnim postupcima (pregovarački postupak, konkurentski zahtjevi bez objavljivanja oglasa i direktni sporazum). Bez obzira što se radi o usporedbi opreme različitih tehničkih karakteristika, međusobne razlike u cijeni među navedenim primjerima dobre i loše prakse, nisu opravdane i ponekad se kreću i na desetine puta (mrežni CB printeri i A3 kopiraparati). U slijedećoj tabeli predstavljeni su neki primjere dobre i loše prakse pri nabavci IT opreme:

Tabela 17: Primjeri dobre i loše prakse nabavki IT opreme

Vrsta IT opreme	Jedinične cijene u KM	
	Dobra praksa	Loša praksa
Desktop PC	1.100	2.900
Laptop PC	1.800	4.300
Kolor printeri	400	2.000
Samostalni CB printeri	100	800
Mrežni CB printeri	500	5.800
A4 kopiraparati	1.000	2.100
A3 kopiraparati	5.400	23.300
Multifunkcionalne faks aparati	500	1.100

Izvor: Podaci za institucije BiH iz uzorka prikupljeni tokom revizije

Detaljniji podaci o primjerima dobrih praksi, te nabavkama po najvišim i najnižim cijenama, prezentirani su u Dodatku 3: Tehničke karakteristike IT opreme za različite prakse.

3.9. Mjere poduzete od strane Vijeća ministara BiH

S ciljem racionalizacije javnih nabavki, VM je krajem 2008. godine donijelo odluku o provođenju određenih zajedničkih nabavki za institucije BiH za 2009. godinu²². Za realizaciju zajedničkih javnih nabavki, VM je imenovalo posebnu Komisiju. Članovi Komisije su državni službenici iz različitih institucija BiH. Njihov angažman u ovoj Komisiji nije stalni ni primarni posao. Bez prethodne pripreme, a s ciljem da što prije započne procedure, Komisija je pokrenula nabavku proizvoda i usluga iz svoje nadležnosti. Taj posao još nije završen.²³ *Detaljnije o aktivnostima Komisije na provođenju zajedničkih javnih nabavki, te aktivnostima vezanim za implementaciju zajedničkih javnih nabavki, pogledati dodatak 4: Aktivnosti Komisije za zajedničke javne nabavke za institucije BiH.*

Članovi ove Komisije su Uredu za reviziju istakli da je kašnjenje u njihovom radu bilo uzrokovano kasnim imenovanjima i zamjenama već imenovanih članova, te da VM osiguralo blagovremeno angažovanje eksperata koji bi Komisiji pomogli, na primjer, u razvoju tehničkih specifikacija i priručnika. Komunikacija sa institucijama je također imala svoj udio. Zbog ovoga, Komisija je bila "prinudena da razvije tendersku dokumentaciju sa tehničkim specifikacijama" na osnovu različitih nestandardiziranih zahtijeva za robama i uslugama dobivenom od institucija. U širem smislu, također je potvrđeno da su problemi Komisije povezani sa činjenicom da postojeći Zakon nije u potpunosti harmoniziran sa direktivama EU. Zato Komisija nije bila u mogućnosti potpisati okvirne sporazume sa nekoliko dobavljača na duži vremenski period, što je inače praksa centralnih tijela koja potpisuju ovakve sporazume u zemljama EU. *Više informacija o Direktivi EU 2004-18 koja reguliše okvirne sporazume prezentirano je u Dodatku 5.*

---

²²Primjena Odluke VM o zajedničkim javnim nabavkama za institucije BiH odnosila se na zajedničke nabavke samo za 2009. godinu. Odluku nisu bile obavezne primjenjivati institucije VM koje u svom sastavu imaju organizacione jedinice, ili centre ili filijale, ukoliko same ne iskažu interes za učešće u postupku zajedničke javne nabavke. Ni jedna od ovih institucija nije iskazala interes za učešće u zajedničkim javnim nabavkama.

²³ Na zahtjev Ureda, Komisija za zajedničke javne nabavke za institucije BiH je dostavila izvještaj o stepenu završenosti procedura nabavki artikala iz njene nadležnosti

4. MOGUĆE UŠTEDE

4.1. Uvod

Kao što je pokazano u prethodnom poglavlju, institucije BiH prilikom nabavke koriste različite postupke. Postoje značajne razlike između najviših i najnižih cijena kupljenih roba; čak i između identičnih ili skoro identičnih proizvoda. Nadalje, institucije imaju različite kompetencije. Neke institucije (manje i novoosnovane institucije) imaju priličnih poteškoća da se nose sa dosta zahtjevnim i komplikovanim procedurama nabavki. Postoje također i različiti pristupi i prakse u pogledu tehničkih karakteristika i cijena IT opreme koja se nabavlja. Neke institucije su više ekonomski nastrojene i prilikom kupovine ne biraju najnapredniju opremu, dok druge institucije to vide drugačije - čak i ako je ne trebaju, favorizuju nabavku naprednije opreme, odnosno nabavku opreme sa boljim tehničkim mogućnostima.

U ovom poglavlju prezentiraju se potencijalne uštede koje bi se mogle ostvariti racionalizacijom procesa i uvođenjem sistema okvirnog sporazuma sa više ponuđača. To je sistem u kojim se proces javnih nabavki za institucije olakšava. U takvom sistemu, institucije imaju veliku slobodu da biraju kakvu robu žele, da kupuju po cijeni koja je mnogo niža od cijene koju bi mogle postići same, a sve u okviru odabranih grupa proizvoda različitih tehničkih karakteristika.

To podrazumijeva uslov da centralno tijelo treba da pomogne institucijama da pronađu proizvode koji su dobri, pouzdani i koji imaju najbolji odnos između tehničkih karakteristika, kvalitete i cijene.

Takav sistem neće samo donijeti uštede u budžetu i poboljšati efikasnost procesa (niže cijene, manje administrativne troškove i brže i jednostavnije procedure za pojedinačne nabavke), nego će doprinijeti transparentnosti i smanjiti prostor za prevaru i korupciju. Pored toga, promovirat će komercijalnu neutralnost i pomoći BiH da radi u skladu sa uobičajenim međunarodnim ugovorima u ekonomskoj sferi i u skladu sa zahtjevima i uslovima EU.

Obračunate su sljedeće potencijalne uštede:

- Razlika između ostvarenih cijena i najnižih cijena. Izdaci za javne nabavke po ostvarenim cijenama iz 2008. godine, uspoređeni su sa izdacima koji bi bili ostvareni da su se primjenjivale samo najniže cijene postignute u pojedinačnim nabavkama;
- Razlika između dobre prakse i stvarne cijene. Stvarne cijene koje su postignute za analizirane nabavke vršene 2008. godine, uspoređene su sa cijenama dobrih praksi, tj. ukupnim izdacima koji bi nastali da je sva roba bila kupljena po cijenama pojedinačnih dobrih praksi;
- Potencijalne uštede ukoliko bi se uveo sistem okvirnog sporazuma. To znači da će količina pojedinačnih nabavki porasti i time će se omogućiti uštede.

Prezentacija je zasnovana na različitim pretpostavkama koje se uvijek mogu smatrati manje ili više realističnim. Međutim, svrha ove prezentacije nije da se obračunaju precizne i pouzdane uštede. Ideja je da se prezentira okvirna slika i procjena potencijalnih ušteda koje se mogu ostvariti pod određenim uslovima. Ove procjene su zasnovane na nalazima u 15 institucija i statističkim podacima u ovoj oblasti. *Dodatne informacije o ovim pretpostavkama i kalkulacijama, pogledati dodatak 6: Različite projekcije ušteda.*

4.2. Najniže cijene u odnosu na stvarne cijene i praksu

Ova kalkulacija je zasnovana na najnižim ostvarenim cijenama u odabranim institucijama tokom 2008. godine za IT opremu. Vrijednost dobivena množenjem najniže cijene sa količinom kupljene robe uspoređene su sa stvarnim vrijednostima nabavke.

Tabela 18: Kalkulacija ušteta za nabavku IT opreme po najnižim cijenama (u hiljadama KM)

	Stvarni izdaci	Izdaci po najnižim cijenama	Iznos uštete	Ušteta u %
15 institucija	2.000	1.273	727	36

Dodatne informacije pretpostavkama i kalkulacijama, pogledati u dodatku 6: Različite projekcije ušteta

Odabrani uzorak od 15 institucija se generalno odnosi na institucije koje su imale veće budžete za nabavku IT opreme nego što je to inače slučaj za institucije BiH u 2008. godini. Pretpostaviti je da su one kroz veće pojedinačne nabavke ostvarile nešto niže cijene nego druge institucije koje nabavljaju manje količine. Stoga je Ured pretpostavio da se potencijalne uštete za sve institucije BiH, ukoliko bi univerzalno primijenile najnižu nabavnu cijenu, mogu iznositi i više od 36% (uz pretpostavku da ne postoje ili da su veoma male varijacije u proizvodima između 15 institucija iz uzorka i ostalih institucija BiH).

Uz pretpostavku da će potrošnja rasti u godišnjem obimu oko 13%²⁴, u narednom periodu se mogu ostvariti uštete koje su znatno veće od ukupnog iznosa nabavki računarske opreme za sve institucije BiH u 2008. godini.

Nije realistično pretpostaviti niti očekivati da sve institucije svoje potrebe za opremom zadovolje kupujući istu po isključivo najnižim cijenama. Ured je stoga izračunao šta bi dobra praksa, odnosno nabavka naprednije opreme koja ima dobro izbalansiran odnos cijene i tehničkih karakteristika, značila u pogledu ušteta u kratkoročnoj i dugoročnoj perspektivi.

²⁴ Prema podacima iz Budžeta institucija BiH za period 2006.-2009. godina, prosječno godišnje povećanje administrativnog budžeta za institucije BiH iznosi oko 17%. Njegovo povećanje u 2009. u odnosu na 2008. godinu je oko 13%.

4.3. Cijene prema dobroj praksi u odnosu na ostvarene cijene

Na osnovu nalaza za 15 odabranih institucija, univerzalno korištenje dobre prakse značilo bi znatne uštede. One bi iznosile 6% za desktope, 11% za laptope, a za ostalu analiziranu opremu uštede bi se kretale od 16% (A3 kopir aparati) do preko 70% (samostalni CB printeri) u odnosu na cijene ostvarene tokom 2008. godine. Obzirom da desktopi i laptopi predstavljaju dominantne proizvode koji su kupovani tokom 2008. godine (preko 60% analizirane IT opreme bili su kompjuteri), realno je pretpostaviti da bi ukupne uštede, koje bi bile ostvarene univerzalnim korištenjem dobre prakse, mogle iznositi od 10-18 %.

Tabela 19: Kalkulacija ušteta za nabavku IT opreme po cijenama dobre prakse (u hiljadama KM)

	Stvarni izdaci	Izdaci po cijenama dobre prakse	Iznos uštete	Ušteta u %
15 institucija	2.000	1.646	354	18

Dodatne informacije pretpostavkama i kalkulacijama, pogledati u dodatku 6: Različite projekcije ušteta.

Ako se smatra da su uzorkom obuhvaćene veće institucije (najvjerojatnije i uspješnije), uštede u 2008. godini su mogle iznositi 0,6-1,2 miliona KM, onda se može pretpostaviti da bi ukupne godišnje uštede za sve institucije BiH primjenom dobre prakse, mogle iznositi između 10 i 20%.

Pod pretpostavkom o godišnjem rastu budžeta od 13%, za naredne četiri godine moguće bi bilo uštedjeti iznos sredstava jednak ukupnom iznosu izdataka za nabavku IT opreme u svim institucijama BiH u 2008. godini.

4.4. Okvirni sporazumi u odnosu na ostvarene cijene i realizovane prakse

Pomoću okvirnih sporazuma, moguće je značajno povećati količinu artikala koji se kupuju. Nekoliko odabranih uspješnih ponuđača raspoređenih na jednog kupca, prirodno povećava konkurenciju i smanjuje cijenu. Prema međunarodnim iskustvima, okvirni sporazumi su uvedeni iz ekonomskih razloga i sa ciljem da se teret zahtjevnih procedura javnih nabavki skine sa pojedinačnih institucija. U većini zemalja koje su uvele ovakav sistem, ostvarene su uštede od najmanje 10 - 15 % u odnosu na ranije izdatke za javne nabavke.

Zemlje koje su uvele okvirne sporazume su uglavnom dosta iskusne u oblasti javnih nabavki. Imaju dugu istoriju stroge regulative i dobro razvijene prakse. Konsekventno tome, uštede koje su ostvarile uvođenjem okvirnog sporazuma su svakako niže nego što bi to mogao biti slučaj u BiH.

Postavlja se pitanje koji bi bio ukupni efekat okvirnih sporazuma i generalno poboljšanih praksi u odnosu na stvarne cijene i procedure? Prilično je sigurno da bi potencijalne uštede iznosile najmanje 15-20%. Prilično je sigurno i da bi ukupni uticaj na uštede mogao iznositi 20-30% (kada bi se smanjili troškovi osoblja, oglašavanja, itd.).

Konzervativnim pristupom, uz ukupno poboljšanje sistema uz uvođenje okvirnih sporazuma za nabavke, potencijalne godišnje uštede, bi mogle iznositi najmanje 15-20%. Ove uštede bi tako, samo kod nabavke IT opreme kod institucija BiH na godišnjem nivou, bile u istom okviru ušteda prilikom nabavke po najnižim cijenama, ili oko 1 milion KM za 2008. godinu.

Primijenjeno na uredsku opremu uopće, uštede bi vjerovatno bile još značajnije.

5. ZAKLJUČCI

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine je izvršio reviziju učinka efikasnosti javnih nabavki IT opreme. Revizija se fokusirala na prakse nabavke i na postignute cijene IT opreme tokom 2008. godine u javnoj administraciji, odnosno u 15 institucija BiH. Revizija je usmjerena na odgovaranje na sljedeća tri revizijska pitanja:

- Da li su uspostavljene dobre prakse javnih nabavki i da li su one u skladu sa dobrom međunarodnom praksom?
- Da li uspostavljeni sistem javnih nabavki rezultira cijenama dobrih praksi?
- Da li postoji mogućnost ušteda?

Pružajući odgovore na ova pitanja, revizija je ustanovile određene opće uslove koje javne nabavke u BiH trebaju ispuniti. Tako bi:

- javne nabavke trebale biti neutralne, transparentne i da sprečavaju korupciju,
- trebale da postižu niže cijene za proizvode slične ili usporedive kvalitete,
- da budu bez prevelikih varijacija među institucijama i
- da ih provodi stručno i kompetentno osoblje,

U ovom poglavlju prezentiraju se rezultati obavljene revizije na osnovu iskustava 15 institucija iz uzorka. Rezultat je prezentiran kao odgovor na gore postavljena pitanja, pod općim uslovima. Rezultat revizije je pokazao da u javnim nabavkama ima dosta mjesta za poboljšanja, o čemu se govori u ovom poglavlju.

5.1. Opći uslovi dobre prakse nisu u potpunosti uspostavljeni

Izvršene revizije nabavljane IT opreme pokazuju da uspostavljene prakse u institucijama BiH ne korespondiraju sa dobrom praksom. Samo je 16% analiziranih nabavki izvršeno po dobroj praksi, odnosno samo 16% nabavki ima dobro izbalansiran odnos tehničkih performansi i cijene. Tri četvrtine nabavki je izvršeno po lošoj praksi, tj. po relativno visokoj cijeni i često slabijim tehničkim karakteristikama. Dok se neke institucije fokusiraju na srednje tehničke karakteristike i niže cijene, druge preferiraju bolje tehničke karakteristike, što uzrokuje više cijene.

Zakon o javnim nabavkama u BiH nije u potpunosti u skladu sa međunarodnim standardima i regulativom EU. Naime, postojeći Zakon je na snazi od kraja 2004. godine i ne prati promjene koje se u ovoj oblasti dešavaju u EU. Transparentnost implementiranih nabavki u dosta slučajeva nije na zavidnom nivou. To uzrokuje smanjenje povjerenja u sistem javnih nabavki i javne administracije i ostavlja prostora za prevaru i korupciju.

5.2. Cijene dobrih praksi se rijetko postižu i održavaju

Ne postoje propisani standardi za tehničke karakteristike različite opreme koja se kupuje za obavljanje redovnih administrativnih zadataka. IT oprema se tehnološki često unapređuje, pa znanja koje su radi toga potrebna, nisu lako dostupna. Pored toga, osoblje u institucijama uključeno u provođenje procedura javnih nabavki nema uvijek odgovarajuću obuku i podršku koja mu je potrebna.

Komisije koje se imenuju za provođenje procedura javnih nabavki, od institucija do institucija imaju različite kompetencije i nisu garancija profesionalnim javnim nabavkama.

Postignute cijene kupljene opreme zavise i od drugih faktora, kao što su postupak i obim nabavke. Generalno, niže cijene se postižu u transparentnijim-otvorenim postupcima i pri količinski većim nabavkama.

Revizija je pokazala da postoje velike razlike u cijenama unutar iste vrste IT opreme, iako su razlike manje izražene kada se uzmu u obzir tehničke karakteristike. Iako je u nekim slučajevima moguće potencirati pitanje uporedivosti opreme, takvi primjeri ne osporavaju ukupnu utvrđenu sliku. Postojanje manjih i većih razlika u cijenama - čak i za pojedine proizvode koji imaju iste ili slične tehničke karakteristike - znači da institucije nabavke ne vrše po cijenama dobrih praksi.

VM je, u svrhu unapređenja procesa javnih nabavki, poduzelo određene mjere, ali to još uvijek nije dovoljno da se situacija značajno popravi. Ured za reviziju ima sličnu procjenu i kad je u pitanju Agencija za javne nabavke BiH koja nije dala puni doprinos unapređenju javnih nabavki u BiH.

5.3. Postoji mogućnost značajnih ušteda

Velike razlike u cijenama kupljene IT opreme, same po sebi su indikator da su uštede moguće. Dublja analiza uslova, praksi i varijacija u cijenama za slične proizvode je to i potvrdila. Ured je, na osnovu podataka o nabavci IT opreme u 15 institucija iz uzorka, procijenio moguće uštede. Nema razloga vjerovati da se odabrane institucije razlikuju od ostalih BH institucija. One su u prosjeku i veće, tj. velika je vjerovatnoća da su u mogućnosti obavljati javne nabavke i bolje nego ostale institucija u BiH.

Moguće uštede pri nabavci IT opreme su procijenjene na osnovu usporedbi postignutih cijena IT opreme u odnosu na cijene dobre prakse. Primjenom ovih podataka na 15 institucija koje su obuhvaćene revizijom, izračunate su moguće uštede od oko 10% (kod desktopa i laptopa) pa do 50-72% (kod A3 kopir aparata i samostalnih CB printera). Kompjuteri su roba koja dominira u nabavkama opreme, pa u slučaju da se pri njihovoj nabavci koriste samo dobre prakse, realna procjena je da bi uštede mogle iznositi do 18%.

Pretpostavljajući da su procjene ušteda reprezentativne u nabavci IT opreme u svim institucijama BiH²⁵, moguće uštede su pri njenoj nabavci u 2008. godini mogle iznositi oko milion KM. Ova procjena je vjerovatno i niža od realnosti.

Ove kalkulacije su zasnovane samo na nabavkama IT opreme u 15 institucija iz uzorka. Na ove institucije se odnosi više od 70% ukupnih izdataka za uredsku opremu u 2008. godini. Stoga se radi o institucijama sa većim budžetima za nabavku računarske opreme. Na ovo treba dodati prednosti raspolaganja boljim kompetencijama i nabavku većih količina, što je moglo dovesti do nižih cijena. Stoga se može pretpostaviti da su uštede u drugim institucijama, koje nisu obuhvaćene uzorkom, vjerovatno još i veće.

---

²⁵ Vrijednost nabavljene računarske opreme za institucije BiH u 2008. godini je iznosila 5,8 miliona KM.

IT oprema predstavlja oko polovine ukupne uredske opreme, što je manji dio svih javnih nabavki različitih roba i usluga koje se nabavljaju od strane institucija BiH. Ako bi se moguće uštede primijenile na sve javne nabavke, značajna javna sredstva bi mogla biti uštedena i usmjerena u neke druge namjene.

5.4. Mogućnosti sa izmijenjenim sistemom nabavki

Studija je pokazala da nabavke većih količina kroz transparentne postupke rezultiraju nižim cijenama. Obavezno objavljivanje javnih poziva na službenim stranicama Agencije, dodatno bi smanjilo izdatke za javne nabavke.

Kao što je rečeno u poglavljima 2. i 4., okvirni sporazum se uvodi iz ekonomskih razloga i uobičajeni je model koji se, kroz otvorene-tenderske postupke, koristi za povećanje kvaliteta i smanjenje cijena. Ovaj model se koristi od strane mnogih evropskih zemalja i podrazumijeva uspostavu jedne centralne funkcije koja koordinira uslove za nabavke više različitih proizvoda, koji su obuhvaćeni okvirnim sporazumima sa više dobavljača. Ovi se sporazumi koriste u pojedinačnim nabavkama institucija u decentralizovanim nabavkama. Ovo također omogućava manjim i novoosnovanim institucijama da svoje nabavke provedu po već iskoordiniranim uslovima nabavki.

Okvirni sporazumi će sniziti cijene, često 10-15%, zbog toga što se njima nabavke okrupnjuju i postižu bolji opći uslovi. Pored toga, uz pomoć okvirnog sporazuma, smanjuju se troškovi oglašavanja i administracije u pojedinačnim nabavkama i tako doprinosi dodatnim uštedama. Neovisno od toga, BiH može uštedjeti čak i više od zemalja koje imaju bolje prakse od BiH. Zemlje slične BiH, korištenjem okvirnih sporazuma, uštedjele su više od 10-15%. Zbog toga je, kao rezultat reforme sistema javnih nabavki, 15-20% realan rezultat ušteda u institucijama BiH.

Postoji mišljenje da okvirni sporazumi predstavljaju nepovoljnost za manje domaće kompanije koje se teško mogu takmičiti sa velikim međunarodnim kompanijama. Ova primjedba je pažljivo razmotrena i ustanovljeno je da nije bitna za uredsku opremu koja se svakako ne proizvodi od strane domaćih proizvođača. Zapravo, uvođenjem ovog sistema, preprodavci IT opreme će imati bolju garanciju objektivnosti i komercijalne neutralnosti. Okvirni sporazumi također imaju prednost ostvarivanja boljih i jeftinijih proizvoda.

Po svom karakteru, okvirni sporazum u javnim nabavkama predstavlja decentralizovani sistem. Po ovom modelu, okvirni sporazum se potpisuje na centralnom nivou, a pojedinačne nabavke su decentralizovane kod institucija u granicama okvirnog sporazuma. Obaveza pojedinih institucija je da svoje nabavke organizuju na način koji će im omogućiti najekonomičnije korištenje javnih sredstava i najbolju vrijednost za utrošeni novac. Sistem okvirnih sporazuma također pruža otvoren i transparentan način rada sa procedurama nabavki i smanjuje prostor za prevaru i korupciju.

Ukratko, postoji veliki potencijal uštede kroz promoviranje i uvođenje univerzalno primijenjene prakse, zajedničke nabavke i/ili uvođenja sistema sa okvirnim sporazumima, koji se kasnije može proširiti i na druge oblasti osim IT opreme i uredske opreme.

6. PREPORUKE

U ranijim poglavljima, pokazano je da je uspostavom efikasnijeg sistema javnih nabavki moguće ostvariti značajne uštede pri nabavci IT opreme.

U nastavku, Ured za reviziju daje određene preporuke koje institucijama BiH mogu pomoći u smanjenju izdataka za javne nabavke od najmanje 15-20 % svake godine. Preporuke neće dovesti samo do ušteda, nego će doprinijeti odgovornosti, transparentnosti i efikasnosti procesa javnih nabavki. Promjene će podrazumijevati izmjene legislative i organizacije, kao i praksi javnih nabavki.

Kako bi se smanjila mogućnost pretjeranog trošenja i korupcije, a povećala ekonomičnost i efikasnost u javnim nabavkama, Ured za reviziju predlaže Parlamentarnoj skupštini BiH i Vijeću ministara BiH da razmotre sljedeće preporuke:

- **Uspostaviti efikasnu funkciju javnih nabavki za institucije BiH, koja bi institucionalno bila smještena u Ministarstvo finansija i trezora BiH. Mandat ove funkcije bio bi da se pripremaju i potpisuju okvirni sporazumi u različitim oblastima javnih nabavki, počevši od uredske opreme, pa na dalje. Uposlenici koji bi bili angažovani na obavljanju nove funkcije bi trebali biti eksperti u javnim nabavkama, sa kapacitetom da blagovremeno podmiruju potrebe institucija BiH.**
- **Jačati ulogu Agencije za javne nabavke i njenu odgovornost u pogledu praćenja i evaluacije praksi i procedura javnih nabavki, kao i kontinuirane obuke osoblja zaduženog za realizaciju javnih nabavki.**
- **Uložiti dodatne napore i legislativu koja koja reguliše oblast javnih nabavki harmonizirati u skladu sa regulativom EU.**

Efikasna funkcija zajedničkih javnih nabavki podrazumijeva uspostavu funkcije koja bi bila odgovorna za koordinaciju politika javnih nabavki, pripremu i potpisivanje okvirnih sporazuma, te definiranje standarda tehničkih karakteristika artikala koji bi se kupovali od strane institucija BiH. Ovo bi značajno doprinijelo smanjenju izdataka za javne nabavke, omogućilo uspostavu mehanizma kojim bi se snizile cijene nabavki većih količina, te olakšalo nabavke manjim i novoosnovanim institucijama.

Agencija treba intenzivirati praćenje i evaluaciju procesa javnih nabavki, kao i pronalaženje i predlaganje alternativa za permanentne uštede, te na taj način u institucijama inicirati nabavku roba i usluga pod boljim uslovima. Uloga i odgovornost Agencije za javne nabavke bila bi i kontinuirana obuka i edukacija osoblja koje bi obavljalo javne nabavke i osoblja koje bi vršilo procese specifičnih javnih nabavki.

Ured za reviziju vjeruje da će harmonizacija regulative javnih nabavki u skladu sa regulativom EU, biti od velike koristi za BiH, a osim toga, i doprinijeti ispunjenju uslova za priključenje EU.

Na provođenju revizije učinka na temu «Nabavka računarske opreme u institucijama BiH» učestvovali su:

Fadila Ibrahimović, viši revizor učinka _____

Danijel Čolo, revizor učinka _____

Jelena Andrić, revizor učinka _____

Slaviša Vuković, IT revizor _____

DODACI

1. Pravna regulativa koja definiše oblast javnih nabavki za institucije BiH
2. Analiza nabavljene računarske opreme
3. Tehničke karakteristike opreme najbolje prakse
4. Komisije za zajedničke javne nabavke za institucije BiH
5. Okvirni sporazum prema direktivama EU
6. Različite projekcije ušteta

DODATAK 1. Propisi koji regulišu oblast javnih nabavki

Red. broj	Pravni akt	Nadležnost pri donošenju	Objavljeno
1.	Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine	Parlamentarna skupština BiH	Službeni glasnik BiH, broj: 49/04, 19/05, 52/05, 08/06, 24/06, 70/06 i 12/09
2.	Pravilnik o postupku direktnih sporazuma	Direktor Agencije	www.javnenabavke.gov.ba
3.	Pravilnik o akreditaciji i registraciji predavača javnih nabavki	Direktor Agencije	www.javnenabavke.gov.ba
4.	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o akreditaciji i registraciji predavača javnih nabavki	Direktor Agencije	www.javnenabavke.gov.ba
5.	Pravilnik o monitoringu postupaka javnih nabavki	Vijeće ministara BiH	Službeni glasnik BiH, broj: 48/08
6.	Odluka o obaveznom korištenju preferencijalnog tretmana domaćeg u postupku javnih nabavki	Vijeće ministara BiH	Službeni glasnik BiH, broj: 105/06 i 29/09
7.	Lista ugovornih organa po kategorijama koji su obavezni primjenjivati Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine	Ministarstvo finansija i trezora BiH	www.javnenabavke.gov.ba
8.	Lista o izmjeni liste ugovornih organa po kategorijama koji su obavezni primjenjivati Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine	Ministarstvo finansija i trezora BiH	www.javnenabavke.gov.ba
9.	Uputstvo o primjeni Zakona o javnim nabavkama u BiH	Vijeće ministara BiH	Službeni glasnik BiH, broj: 03/05 i 24/09
10.	Uputstvo o načinu pripreme obavještenja o nabavci, o dodjeli ugovora i poništenju postupka	Ministarstvo finansija i trezora BiH	www.javnenabavke.gov.ba
11.	Uputstvo i izmjena uputstva o vođenju zapisnika i otvaranju ponuda	Ministarstvo finansija i trezora BiH	www.javnenabavke.gov.ba
12.	Uputstvo o obliku i sadržaju izvještaja o provedenom postupku nabavki iz poglavlja II Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine	Direktor Agencije	www.javnenabavke.gov.ba
13.	Uputstvo o obliku i sadržaju izvještaja o provedenom postupku nabavki iz poglavlja III Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine	Direktor Agencije	www.javnenabavke.gov.ba
14.	Uputstvo o primjeni i korištenju standardne tenderske dokumentacije za postupke javne nabavke	Direktor Agencije	www.javnenabavke.gov.ba
15.	Uputstvo o pripremi i dostavi izvještaja o dodjeli ugovora u postupcima javnih nabavki	Direktor Agencije	Službeni glasnik BiH, broj: 81/09

DODATAK 2. Analiza nabavljene računarske opreme

U tabelama 1. do 8. dole nalaze se različiti podaci za svih osam kategorija analizirane IT opreme (naziv institucije, indeks cijene, nabavna cijena, obim nabavke-količina, ukupna vrijednost nabavke, indeks konfiguracije, osnovne tehničke karakteristike, garantni period, postupak nabavke i mjesec isporuke).

U svakoj od kategorija opreme, identifikovane su dobre prakse i one su u tabelama označene. Dobra praksa u ovom smislu predstavlja opremu koja ima optimalno izbalansiran odnos performansi i cijene, a zadovoljava zahtjeve standardnog i naprednog uredskog poslovanja.

Indeksi cijena, odnosno indeksi konfiguracija za ostale nabavke su računati na osnovu konfiguracije najbolje prakse. Konfiguraciji najbolje prakse za cijenu i tehničke karakteristike dodijeljen je indeks 100.

Indeks konfiguracije je računat na osnovu tehničkih karakteristika koje su se mogle brojčano iskazati. Ovako izračunat indeks nabavljene konfiguracije predstavlja grubu procjenu performansi uredske opreme u odnosu na performanse konfiguracije identificirane kao dobra praksa. Odstupanja od baznog indeksa ukazuje za koliko procenata je cijena veća, odnosno manja od cijene najbolje prakse. Analogno tome, odstupanja od indeksa konfiguracije govori za koliko je procenata konfiguracija bolja, odnosno lošija od one identifikovane kao najbolja praksa.

Konkretno, kod desktop računara kao najbolja praksa identifikovana je nabavka računara GP1 (konfiguracija 1 Granične policije). U ovom slučaju, indeks cijene i indeks konfiguracije je 100. U usporedbi sa dobrom praksom, cijena u BH MAC-u je za 2,14% veća, ali nabavljena konfiguracija ima 17,77% bolje performanse (izračunato na osnovu usporedbe: brzine procesora, količine radne memorije, veličine hard-diska, veličine monitora i dužine garantnog roka).

Analogno tome, isti princip usporedbe je napravljen u svih 8 analiziranih kategorija IT opreme.

1. Desktop računari - prosječna cijena 1.212,27 KM

Instituc. konfigur.	Indeks cijene	Nabav. cijena	Kom.	Ukupna vrijed.	Indeks konfigur.	CPU u Hz	RAM u GB	HDD u GB	LCD u inch	Garanc. u mjes.	Postupak	Mjes. Ispor.
VSTV 2	81,26	923	480	442.944	82,50	2,00	1,25	160	17	24	Otvoreni	9
MCP	84,33	958	22	21.069	77,00	2,20	1,00	160	17	12	Konk. sa objavom	12
GP 1	100,00	1.136	123	139.686	100,00	2,00	2,00	160	17	48	Otvoreni	11
BH MAC	102,14	1.160	30	34.799	117,77	2,00	2,00	320	19	37	Otvoreni	12
CIK	104,43	1.186	25	29.649	111,60	2,30	2,00	250	19	36	Otvoreni	9
VSTV 1	109,49	1.243	70	87.037	81,00	1,60	1,00	160	17	36	Preg. bez objave	4
MPK	116,02	1.318	35	46.114	108,25	2,20	2,00	250	17	36	Otvoreni	10
IS	116,31	1.321	13	17.172	101,35	2,40	2,00	160	19	36	Konk. bez objave	11
MO 2	120,54	1.369	6	8.213	92,60	2,40	1,00	250	19	12	Preg. bez objave	12
US	120,59	1.370	5	6.848	87,00	2,20	1,00	160	17	36	Otvoreni	8
UKRJU	134,65	1.529	15	22.938	105,00	3,00	2,00	160	17	36	Otvoreni	9
SZP 1	136,92	1.555	10	15.549	66,00	1,60	0,50	80	17	36	Konk. bez objave	4
RAK	139,65	1.586	10	15.860	111,25	2,50	2,00	250	17	36	Otvoreni	12
GP 2	149,13	1.694	2	3.387	97,53	2,40	3,00	160	20	0	Direktni	11
SZP 2	149,74	1.701	5	8.503	76,30	2,13	1,00	80	17	36	Konk. bez objave	3
MFT	154,43	1.754	54	94.707	121,35	2,40	2,00	320	19	36	Otvoreni	10
MO 1	197,70	2.245	1	2.245	122,60	2,40	4,00	250	19	12	Preg. bez objave	12
MO 3	221,95	2.521	75	189.044	91,60	2,66	1,00	160	17	36	Otvoreni	5
MO 4	259,76	2.950	2	5.900	111,18	2,53	2,00	320	22	0	Preg. bez objave	10
Ukupno desktop računari			983	1.191.665								

2. Laptop računari - prosječna cijena 2.006,26KM

Instituc. konfig.	Indeks cijene	Nabav. cijena	Kol.	Ukupna vrijed.	Indeks konfig. Laptop	CPU u GHz	RAM u GB	HDD u GB	LCD u inch	Gar. u mj.	Postupak	Mjesec isporuke
MCP	72,98	1.302	4	5.209	70,02	1,60	1,00	160	15,4	12	Konk. sa objavom	12
VSTV 2	78,36	1.398	63	88.083	71,37	1,80	0,50	80	15,4	38	Preg.	12
UKRJU	80,79	1.441	2	2.883	80,50	2,00	1,00	160	15,4	24	Otvoreni	9
IS	89,11	1.590	1	1.590	88,12	2,10	1,00	160	15,4	36	Konk. bez objave	11
MFT	100,00	1.784	16	28.548	100,00	2,10	2,00	160	17	36	Otvoreni	10
CIK	82,22	1.467	2	2.934	105,84	1,73	2,00	250	15,4	36	Otvoreni	9
RAK	103,21	1.842	4	7.366	108,42	2,00	2,00	250	15,4	36	Konk. bez objave	12
CIPS	100,26	1.789	35	62.613	84,23	2,10	1,00	120	15,4	38	Otvoreni	9
MPK 1	106,49	1.900	3	5.700	78,12	1,40	2,00	160	15,4	12	Konk. bez objave	11
US	116,48	2.078	2	4.157	97,17	2,00	2,00	160	15,4	36	Konk. bez objave.	12
GP 2	120,50	2.150	1	2.150	132,97	2,26	4,00	320	15,4	24	Direktni	12
GP 1	131,71	2.350	1	2.350	132,97	2,26	4,00	320	15,4	24	Direktni	11
MPK 2	136,23	2.431	5	12.154	100,97	2,40	2,00	160	15,4	36	Otvoreni	10
MO 2	149,44	2.666	2	5.333	97,92	2,10	2,00	250	17	12	Konk. bez objave	8
MO 3	168,14	3.000	2	6.000	63,93	1,66	1,00	160	15,4	0	Preg.	10
MO 1	180,33	3.218	4	12.870	124,54	2,00	4,00	320	16	12	Preg.	12
VSTV 1	238,49	4.255	20	85.106	186,85	2,53	4,00	640	18,4	38	Preg.	12
Ukupno desktop računari			167	335.045 KM								

3. Kolor printeri - prosječna cijena 594,27KM

Instituc. konfig.	Indeks cijene	Nabav. cijena	Kol.	Ukupna vrijednost	Indeks konfig. print	Print. C&B spm	Prva stran. sek.	Print. Boja spm	Mem. u MB	Kapacit. sprem. papira	Gar. u mj.	Postupak	Mjes. ispor.	Ostalo
GP 1	57,51	233	1	233	61,81	9	26	5	32	150	0	Direktni	8	Ink-jet, mreža
BH MAC	100,00	405	20	8.096	100,00	12	26	8	96	150	14	Otvoreni	12	Laser, mreža
GP 2	95,38	386	20	7.722	104,17	12	26	10	32	250	14	Otvoreni	12	Ink-jet, mreža, duplex
MO 3	113,87	461	2	922	97,62	12	26	8	96	150	12	Konk. bez objave	8	Laser, mreža
MO 2	125,87	510	2	1.019	70,83	12	24	8	16	150	0	Direktni	7	Laser
MFT	228,32	924	1	924	225,79	32	8	26	64	300	24	Direktni	6	Laser, mreža
MPK	285,20	1.155	2	2.309	188,88	22	12,5	12,5	256	350	12	Otvoreni	10	Laser, mreža
ARZ	287,86	1.165	5	5.827	117,30	10	20	12	64	250	15	Konk. bez objave	9	Laser, mreža, duplex
RAK 2	358,67	1.452	1	1.452	208,67	22	12,5	22	256	350	12	Direktni	5	Laser, mreža
RAK 1	395,66	1.602	1	1.602	268,83	30	10	25	128	600	36	Otvoreni	11	Laser, mreža
MO 1	439,31	1.778	1	1.778	164,78	20	17	20	128	300	12	Pregovarač.	12	Laser, mreža
CIPS	491,33	1.989	1	1.989	298,41	35	7	30	256	600	12	Konk. sa objavom	12	Laser, mreža, duplex
Ukupno kolor printeri			57	33.873										

4. Samostalni crno-bijeli printer - prosječna cijena 411,27KM

Instituc. konfigur.	Indeks cijene	Nabav. cijena	Kol.	Ukupna vrijednost	Indeks konfigur. print.	Print. C&B spm	Prva stran. sek.	Mem. u MB	Kapacit. sprem. papira	Garanc. u mj.	Postupak	Mjesec isporuke	Ostalo
CIPS	100,00	116	10	1.158	100,00	16	8,5	8	150	14	Otvoreni	9	Laser
GP 1	172,68	200	1	200	80,00	16	8,5	8	150	0	Direktni	7	Laser
GP 2	172,73	200	3	600	80,00	16	8,5	8	150	0	Direktni	7	Laser
GP 3	172,73	200	1	200	80,00	16	8,5	8	150	0	Direktni	7	Laser
MCP	172,73	200	6	1.200	97,14	16	8,5	8	150	12	Konk. sa objavom	12	Laser
IS	288,89	335	1	335	185,89	23	8,5	32	300	12	Konk. bez objave	11	Laser
VSTV	341,97	396	200	79.221	213,65	24	9	32	250	36	Otvoreni	8	Laser, 2 tonera
ARZ	717,17	831	20	16.614	188,51	27	8,5	32	250	15	Konk. bez objave	9	Laser, duplex
Ukupno sam. C&B printeri			242	99.528									

5. Mrežni crno-bijeli printer - prosječna cijena 1.066,25KM

Instituc. konfig.	Indeks cijena	Nabav. cijena	Kol.	Ukupna vrijednost	Indeks konfig. print.	Print. C&B spm	Prva stran. sek.	Mem. u MB	Kapacit. sprem. papira	Gar. u mj.	Postupak	Mjes. ispor.	Ostalo
CIK 2	54,86	274	2	548	82,67	24	9	32	250	14	Otvoreni	11	
GP	92,36	461	20	9.220	85,33	28	9	32	250	14	Otvoreni	12	duplex
MFT 3	92,36	461	40	18.439	85,33	28	8,5	32	250	12	Otvoreni	10	duplex
UKRJU	100,00	499	5	2.495	100,00	30	8,5	32	250	36	Otvoreni	9	duplex
MO	142,30	710	11	7.812	125,56	33	9	48	600	12	Konk. bez objave	8	
SZP	159,23	795	2	1.589	100,69	23	9,5	64	260	12	Konk. bez objave	5	ADF, skener
MPK	188,59	941	10	9.412	145,89	35	9,5	80	600	12	Otvoreni	10	
IS	269,59	1.346	3	4.037	144,56	33	9,5	80	600	12	Konk. bez objave	11	duplex
RAK	508,47	2.538	2	5.075	241,33	50	8,5	128	1100	36	Otvoreni	11	duplex
CIPS	553,77	2.764	2	5.528	229,11	50	8,5	128	1100	14	Otvoreni	9	duplex
MFT 1	672,57	3.357	2	6.713	389,49	35	6,5	384	1000	36	Otvoreni	10	A3, duplex, HDD 40GB
MFT 2	893,43	4.459	6	26.754	388,00	50	8,5	128	3100	12	Otvoreni	10	duplex
CIK 1	1.170,96	5.844	3	17.532	327,49	50	6,5	256	1100	36	Otvoreni	10	A3, duplex
Ukupno mrež. C&B printeri			108	115.155									

6. A4 Kopiraparati - prosječna cijena 1.236,89KM

Instituc. konfigur.	Indeks cijena	Nabav. cijena	Kol.	Ukupna vrijednost	Indeks konfigur. Kopira	Kopir. A4 spm	Prva kop. sek.	Mem. u MB	Kap. spr. pap.	Gar. u mj.	Postupak	Mjesec isporuke	Ostalo
MCP 2	100,00	1.035	4	4.142	100,00	28	8,5	32	250	36	Otvoreni	11	ADF, duplex, printer
GP	111,06	1.150	3	3.450	154,11	18	8	128	500	0	Direktni	11	duplex, printer
MFT	111,55	1.155	20	23.100	127,44	18	8	64	500	24	Otvoreni	10	duplex, toner
BH MAC	167,12	1.730	1	1.730	76,55	22	12	128	500	12	Konk. bez objave	12	ADF, duplex, printer
CIPS	185,31	1.919	2	3.838	82,38	16	7	32	250	12	Konk. sa objavom	12	ADF, printer
MCP 1	201,24	2.084	1	2.084	143,80	16	7,6	112	250	36	Otvoreni	11	printer
Ukupno A4 kopiraparati			31	38.344 KM									

7. A3 Kopiraparati - prosječna cijena 10.988,78KM

Instituc. konfigur.	Indeks cijena	Nabav. cijena	Kol.	Ukupna vrijed.	Indeks konfigur. kopira	Kopir. A4 spm	Kopir. A3 spm	Prva kop. sek.	Mem. u MB	Kap. spr. pap.	Gar. u mj.	Postupak	Mjes. ispor.	Ostalo
MO	46,24	2.500	1	2.500	71,25	16	10	7,9	128	250	0	Pregovarač.	10	printer, toner
SZP	59,51	3.218	1	3.218	91,67	18	10	7	128	250	12	Direktni	12	ADF, duplex, printer
BH MAC	100,00	5.407	3	16.220	100,00	18	10	7	128	500	12	Konk. bez objave	12	ADF, duplex, finišer, postolje, printer
VSTV 1	119,71	6.472	1	6.472	190,29	25	14	4,9	512	1100	12	Konk. bez objave	12	ADF, duplex, finišer, postolje, printer, toner, 20GB HDD
US	120,19	6.498	1	6.498	190,29	25	14	4,9	512	1100	12	Otvoreni	8	ADF, duplex, postolje, printer, 20GB HDD
UKRJU	122,16	6.605	1	6.605	232,87	33	25	4,5	512	1000	25	Otvoreni	9	ADF, duplex, postolje, printer, 40GB HDD
MPK 2	201,84	10.912	1	10.912	256,96	25	14	4,9	1.024	1100	12	Konk. sa objavom	12	ADF, duplex, finišer, postolje, printer, toner, 60GB HDD
IS	235,08	12.710	1	12.710	193,73	23	16	5,4	288	1100	36	Konk. bez objave	12	ADF, duplex, finišer, postolje, printer, toner, 40GB HDD
MFT	292,29	15.803	2	31.606	425,93	55	31	3,5	640	4700	36	Otvoreni	10	ADF, duplex, finišer, postolje, printer, 80GB HDD
MPK 1	306,80	16.587	1	16.587	256,96	25	14	4,9	1.024	1100	12	Konk. sa objavom	12	ADF, duplex, finišer+, postolje, printer, toner, 60GB HDD
CIK	349,53	18.898	1	18.898	190,28	25	14	4,3	512	1000	12	Konk. bez objave	9	ADF, duplex, finišer, postolje, printer, toner, 40GB HDD
MCP	374,68	20.257	1	20.257	343,98	52	33	4	320	3600	36	Otvoreni	11	ADF, duplex, finišer, postolje, printer, 40GB HDD
VSTV 2	431,66	23.338	1	23.338	320,09	55	32	4	1.024	1100	12	Konk. bez objave	12	ADF, duplex, finišer, postolje, printer, toner, 40GB HDD
Ukupno A3 kopiraparati			16	175.820										

8. Multifunkcionalni faks aparati - prosječna cijena 603,96KM

Instituc. konfigur.	Indeks cijena	Nabav. cijena	Kol.	Ukupna vrijednost	Indeks konfigur. FaksMF	Kopir. A4 spm	Print. C&B spm	Mem. u MB	Kap. spr. pap.	Gar. u mj.	Postupak	Mjesec isporuke	Ostalo
MFT 2	71,55	330 KM	1	330,00 KM	38,67	7	7	16	100	12	Direktni	2	ADF, printer, faks, color
MCP	85,75	395 KM	6	2.372,76 KM	82,67	18	18	32	250	12	Konk. sa o.	12	ADF, printer, faks
UKRJU	100,00	461 KM	1	461,19 KM	100,00	20	20	32	250	36	Otvoreni	9	ADF, printer, faks
MFT 1	106,30	490 KM	1	490,23 KM	85,33	16	16	32	250	24	Direktni	6	ADF, printer, faks
CIPS	140,80	649 KM	1	649,35 KM	88,67	21	21	32	250	12	Konk. sa o.	12	ADF, printer, faks
MPK	154,24	711 KM	4	2.845,44 KM	88,67	21	21	32	250	12	Konk. bez o.	12	ADF, printer, faks
US	210,97	973 KM	1	972,97 KM	146,67	20	20	128	250	12	Otvoreni	8	ADF, duplex, printer, faks
MO	216,83	1.000 KM	1	1.000,00 KM	80,00	20	20	32	250	0	Pregovarački	10	duplex, printer, faks
RAK	248,36	1.145 KM	1	1.145,43 KM	184,00	20	20	160	300	36	Otvoreni	11	ADF, printer, faks, color
Ukupno faks multif. aparati			17	10.267,37 KM									

DODATAK 3. Tehničke karakteristike IT opreme za različite prakse

U sljedećim tabelama su navedene tehničke karakteristike opreme dobre prakse, te opreme sa najnižom i najvišom postignutom cijenom za svih 8 analiziranih kategorija opreme. Ove tabele osim cijene i osnovnih (najvažnijih) tehničkih karakteristika, sadrže i skraćeni naziv institucije kod koje je ova cijena postignuta, obim konkretne nabavke, vrstu postupka i garantni period.

Tabela 1: Tehničke karakteristike desktop računara, najniže i najviše cijene

Najniža cijena 923 KM Garancija: 24 mjeseca	Dobra praksa 1.136 KM Garancija: 48 mjeseci	Najviša cijena 2.950 KM Garancija: 0 mjeseci
VSTV; nabavljeno 480 kom; otvoreni postupak	GP; nabavljena 123 kom; otvoreni postupak	MO; nabavljena 2 kom; pregovarački postupak
CPU: Dual core E2180 2.0GHz; RAM: 1280MB; HDD: 160GB; Optički: DVD ROM; GPU: Intel GMA 950 dijeljeno do 224 MB; Monitor: LCD 17"; OS: MS Vista Bus. dg. XP Pro; Ostalo: miš, tastatura;	CPU: Dual core E2180 2.0GHz; RAM: 2GB; HDD: 160GB; Optički: DVD RW; GPU: Intel GMA 3100 dijeljeno do 256MB; Monitor: LCD 17"; OS: MS Vista Bussines; Ostalo: miš; tastatura;	CPU: Core2Duo E7200 2.53GHz; RAM: 2GB; HDD: 320GB; Optički: DVD RW; GPU: Radeon HD3450 512MB; Monitor: LCD 22"; OS: MS Vista; Ostalo: miš, tastatura, zvučnici, slušalica, web kamera;

Tabela 2: Tehničke karakteristike laptop računara, najniže i najviše cijene

Najniža cijena 1.302 KM Garancija 12 mjeseci	Dobra praksa 1.784 KM Garancija: 38 mjeseci	Najviša cijena 4.255 KM Garancija: 38 mjeseci
MCP; nabavljena 4 kom; konkurentski postupak sa obavještenjem	MFT; nabavljena 16 kom; otvoreni postupak	VSTV; nabavljena 20 kom; pregovarački postupak
CPU: Core2Duo T5470 1.60GHz; RAM: 1GB; HDD: 160GB; Optički: DVD RW; GPU: Intel GMA X3100 dijeljeno do 384MB; Monitor: LCD 15,4"; OS: Windows Vista; Ostalo: - ;	CPU: Core2Duo T5870 2.1GHz; RAM: 2GB; HDD: 160GB; Optički: DVD-RW; GPU: ATi Radeon X1350 128MB; Monitor: TFT LCD 17"; OS: MS Vista Bus. dg. XP Pro; Ostalo: - ;	CPU: Core2Duo T9400 2.53GHz; RAM: 4GB; HDD: 2x320GB; Optički: DVD-RW & Blu-ray; GPU: nVidia GF9600mGT512MB; Monitor: TFT LCD 18,4"; OS: MS Vista Ultimate; Ostalo: dodatna baterija, port replicator, torba, int. TV karta;

Tabela 3: Tehničke karakteristike kolor printera, najniže i najviše cijene

Najniža cijena 233 KM Garancija: 0 mjeseci	Dobra praksa 405 KM Garancija: 14 mjeseci	Najviša cijena 1.989 KM Garancija: 12 mjeseci
GP; nabavljen 1 kom; direktni postupak	BH MAC; nabavljeno 20 kom; otvoreni postupak	CIPS; nabavljen 1 kom; konkurentski postupak sa obavještenjem
Color InkJet A4; Rezolucija: 1200x1200dpi; Brzina printanja CB: 9 spm; Brzina printanja boja: 5 spm; Prva stranica: 26 sekundi; Memorija: 32MB; Spremnik: 150 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: USB kabl;	Color Laser A4; Rezolucija: 600x600dpi; Brzina printanja CB: 12 spm; Brzina printanja u boji: 8 spm; Prva stranica: 26 sek.; Memorija: 96MB; Spremnik: 150 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: - ;	Color Laser A4; Rezolucija: 600x600dpi; Brzina printanja CB: 35spm; Brzina printanja boja: 30spm; Prva stranica: 7 sekundi; Memorija: 256MB; Spremnik: 600 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: duplex;

Tabela 4. Tehničke karakteristike samostalnog crno bijelog printera, najniže i najviše cijene

Najniža cijena 116 KM Garancija: 14 mjeseci	Dobra praksa 116 KM Garancija: 14 mjeseci	Najviša cijena 831 KM Garancija: 15 mjeseci
CIPS; nabavljeno 10 kom; otvoreni postupak	CIPS; nabavljeno 10 kom; otvoreni postupak	ARZ; nabavljeno 20 kom; konkurentski postupak bez obavještenja
Laser A4; Rezolucija: 600x600dpi; Brzina printanja CB: 16 spm; Prva stranica: 8,5 sekundi; Memorija: 8 MB; Spremnik: 150 listova; Konekcija: USB; Ostalo: - ;	Laser A4; Rezolucija: 600x600dpi; Brzina printanja CB: 16 spm; Prva stranica: 8,5 sekundi; Memorija: 8 MB; Spremnik: 150 listova; Konekcija: USB; Ostalo: - ;	Laser A4; Rezolucija: 1200x1200dpi; Brzina printanja CB: 27 spm; Prva stranica: 8,5 sekundi; Memorija: 32 MB; Spremnik: 250 listova; Konekcija: USB; Ostalo: duplex;

Tabela 5: Tehničke karakteristike mrežnog crno bijelog printera, najniže i najviše cijene

Najniža cijena 274 KM Garancija: 14 mjeseci	Dobra praksa 499 KM Garancija: 36 mjeseci	Najviša cijena 5.844 KM Garancija: 36 mjeseci
CIK; nabavljena 2 kom; otvoreni postupak	UKRJU; nabavljeno 5 kom; otvoreni postupak	CIK; nabavljena 3 kom; otvoreni postupak
Laser A4; Rezolucija: 1200x1200dpi; Brzina printanja CB: 24 spm; Prva stranica: 9 sekundi; Memorija: 32 MB; Spremnik: 250 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: - ;	Laser A4; Rezolucija: 1200x1200dpi; Brzina printanja CB: 30 spm; Prva stranica: 8,5 sekundi; Memorija: 32 MB; Spremnik: 250 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: duplex;	Laser A3; Rezolucija: 1200x1200dpi; Brzina printanja CB: 50 spm; Prva stranica: 6,5 sekundi; Memorija: 256 MB; Spremnik: 1.100 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: duplex;

Tabela 6: Tehničke karakteristike A4 kopiraparata, najniže i najviše cijene

Najniža cijena 1.035 KM Garancija: 36 mjeseci	Dobra praksa 1.035 KM Garancija: 36 mjeseci	Najviša cijena 2.084 KM Garancija: 36 mjeseci
MCP; nabavljena 4 kom; otvoreni postupak	MCP; nabavljena 4 kom; otvoreni postupak	MCP; nabavljen 1 kom; otvoreni postupak
Laser A4; Rezolucija: 1200x600dpi; Brzina kopiranja A4: 28 spm; Prva stranica: 8,5 sekundi; Memorija: 32 MB; Spremnik: 250 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: ADF, duplex, printer;	Laser A4; Rezolucija: 1200x600dpi; Brzina kopiranja A4: 28 spm; Prva stranica: 8,5 sekundi; Memorija: 32 MB; Spremnik: 250 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: ADF, duplex, printer;	Laser A4; Rezolucija: 2400x600dpi; Brzina kopiranja A4: 16 spm; Prva stranica: 7,5 sekundi; Memorija: 112 MB; Spremnik: 250 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: printer;

Tabela 7: Tehničke karakteristike A3 kopiraparata, najniže i najviše cijene

Najniža cijena 2.500 KM Garancija: 0 mjeseci	Dobrapraksa 5.407 KM Garancija: 12 mjeseci	Najviša cijena 23.338 KM Garancija: 12 mjeseci
MO; nabavljen 1 kom; pregovarački postupak	BH MAC; nabavljena 3 kom; konkurentski postupak bez obavještenja	VSTV; nabavljen 1 kom; konkurentski postupak bez obavještenja
Laser A3; Rezolucija: 1200x1200dpi; Brzina kopiranja A4: 16 spm; Brzina kopiranja A3: 10 spm; Prva stranica: 7,9 sekundi; Memorija: 128 MB; Spremnik: 250 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: printer, toner;	Laser A3; Rezolucija: 1200x1200dpi; Brzina kopiranja A4: 18 spm; Brzina kopiranja A3: 10 spm; Prva stranica: 7 sekunde; Memorija: 128MB; Spremnik: 500 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: ADF, duplex, finišer, postolje, printer;	Laser A3; Rezolucija: 1200x1200dpi; Brzina kopiranja A4: 55 spm; Brzina kopiranja A3: 32 spm; Prva stranica: 4 sekunde; Memorija: 1024MB + HDD40GB; Spremnik: 1.100 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: ADF, duplex, finišer, postolje, printer, toner;

Tabela 8: Tehničke karakteristike multifunkcionalnog faks aparata, najniže i najviše cijene

Najniža cijena 330 KM Garancija: 12 mjeseci	Dobra praksa 461 KM Garancija: 36 mjeseci	Najviša cijena 1.145 KM Garancija: 36 mjeseci
MFT; nabavljen 1 kom; direktni postupak	UKRJU; nabavljen 1 kom; otvoreni postupak	RAK; nabavljen 1 kom; otvoreni postupak
Color Ink-Jet A4; Rezolucija: 1200x1200dpi; Brzina printanja: 7 spm; Brzina kopiranja A4: 7 spm; Memorija: 16 MB; Spremnik: 100 listova; Konekcija: USB; Ostalo: ADF, printer, kopir, faks;	Laser A4; Rezolucija: 2400x600dpi; Brzina printanja: 20 spm; Brzina kopiranja A4: 20 spm; Memorija: 32 MB; Spremnik: 250 listova; Konekcija: mreža + USB; Ostalo: ADF, printer, kopir, faks;	Laser A4; Rezolucija: 600x600dpi; Brzina printanja: 20 spm; Brzina kopiranja A4: 20 spm; Memorija: 160 MB; Spremnik: 300 listova; Konekcija: USB; Ostalo: ADF, printer, kopir, faks;

DODATAK 4. Aktivnosti Komisije za zajedničke javne nabavke za institucije BiH

Administrativna hronologija formiranja Komisije:

- Odluku o provođenju postupka zajedničkih nabavki za institucije BiH donijelo je 03.07.2008.godine.
- Odluku o imenovanju članova Komisije za zajedničke nabavke u institucijama BiH 26.11.2008. godine.
- Rješenje o imenovanju predsjedavajućeg Komisije za zajedničke nabavke u institucijama BiH 12.02.2009. godine.
- Odluka o izmjeni Odluke o imenovanju članova Komisije za zajedničke nabavke u institucijama BiH 16.04.2009. godine.

Nadležnosti Komisije

Odlukom o zajedničkim javnim nabavkama u institucijama BiH uređuje se postupak zajedničkih javnih nabavki roba i usluga za institucije Bosne i Hercegovine, imenovanje komisije ili komisija koje će provoditi postupak javnih nabavki, dodjela ugovora, uloga Službe za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine, kao i druga pitanja koja se odnose na postupak zajedničkih javnih nabavki za institucije BiH.

Institucije VM koje u svom sastavu imaju organizacione jedinice, ili centre ili filijale, nisu obavezne da učestvuju u postupku zajedničke javne nabavke, izuzev ukoliko iskažu interes za učešće u postupku zajedničke javne nabavke, na osnovu prethodno dostavljenog zahtjeva od strane Službe.

Zajedničke javne nabavke odnose se na javne nabavke roba i usluga, i to:

- a) kancelarijskog materijala;
- b) toneri i ketrixi;
- c) goriva za grijanje i prevoz;
- d) računara i računarske opreme;
- e) kopir-aparata, faks aparata i drugih kancelarijskih aparata;
- f) avionske karate i usluge organiziranja putovanja;
- g) usluga servisiranja računara i računarske opreme;
- h) usluga servisiranja kopir-aparat, faks aparata i drugih kancelarijskih aparata.

Za provođenje zajedničkih javnih nabavki formirana je Komisija. Njen mandat je da za potrebe institucija BiH provede zajedničke javne nabavke navedenih artikala za 2009. godinu. Komisija broji najmanje 5 članova, a može biti imenovano i više članova Komisije, pri čemu ukupan broj članova komisije sa pravom glasa uvijek mora biti neparan. Članove Komisije čine predstavnici institucija BiH i to:

- a) Ministarstva finansija i trezora - 1 član;
- b) Ministarstva pravde - 1 član;
- c) Službe za zajedničke poslove institucija BiH - 2 člana;
- d) Generalni sekretarijat Savjeta ministara BiH - 1 član.

Služba za zajedničke poslove institucija BiH predlaže sekretara Komisije. Pored članova Komisije i sekretara Komisije, koji su predstavnici institucija BiH, mogu se imenovati i stručni eksperti iz oblasti koja je predmet javne nabavke. Stručni eksperti nemaju pravo glasa. Prilikom imenovanja članova Komisije ugovorni organ mora da vodi računa da izabrani članovi Komisije poznaju propise o javnim nabavkama i da najmanje 1 (jedan) član Komisije posjeduje posebnu stručnost u oblasti predmeta javne nabavke.

Za člana Komisije i sekretara Komisije će biti imenovan državni službenik Službe, koji posjeduje visoku stručnu spremu (VSS). Sekretar komisije nema pravo glasa. Članove Komisije i sekretara Komisije imenuje posebnom odlukom Vijeće ministara, na prijedlog Agencije za javne nabavke, kojoj su institucije BiH prethodno dostavile podatke o kandidatima za članove Komisije i sekretara, u skladu sa članom 5. ove Odluke.

Stručne osobe imenuje posebnom odlukom Vijeće ministara, na prijedlog Komisije. Vijeće ministara imenuje za predsjedavajućeg Komisije jednog od predloženih članova Komisije. Predsjedavajući Komisije je imenovan 12.02.2009.godine. Članovi Komisije, sekretar Komisije i angažovano stručno lice potpisuje posebnu izjavu kojom se obezbeđuje povjerljivost postupanja, te da ne postoji sukob interesa u obavljanju funkcije člana Komisije sa predmetnom nabavkom.

Komisija provodi postupak javnih nabavki u skladu sa Zakonom i Uputstvom, kao i drugim propisima koji su u vezi sa postupkom i predmetom javne nabavke. Komisija provodi postupak zajedničkih javnih nabavki za sve institucije BiH. Sva ministarstva i institucije Savjeta ministara, su obavezne da robe ili usluge nabavljaju putem zajedničkih javnih nabavki.

Postupak zajedničkih javnih nabavki za institucije BiH se provodi prema zahtjevima institucija BiH, koje na prethodni upit Službe, krajem budžetske godine dostave zahtjeve sa planom potreba za robe ili usluge, i to za narednu budžetsku godinu.

Plan potreba institucije obavezno mora sadržavati sljedeće:

- a) procijenjene količine za robe,
- b) obim ili količinu usluga koje su predmet javne nabavke,
- c) jasne i precizne specifikacije roba i usluga (sa tačnim karakteristikama roba ili usluga koje su predmet javne nabavke).

Nakon imenovanja članova i sekretara Komisije, Služba pismeno obavještava predsjednika Komisije o pokretanju postupka zajedničkih javnih nabavki za institucije BiH. Nakon što Služba prikupi podatke sa potrebama institucija, dostavlja iste predsjedniku Komisije, koji saziva Komisiju, u cilju preduzimanja daljnjih koraka za pripremu tenderske dokumentacije i obavještenja o nabavci.

Komisija prema zahtjevima institucija, iskazanim količinama i procijenjenom vrijednosti javne nabavke, vrši izbor postupka. Tenderska dokumentacija obavezno sadrži pored podataka iz modela standardne tenderske dokumentacije i sljedeća dokumenta:

- a) popis svih institucija za koje se provodi postupak javne nabavke,
- b) količine za robe, ili obim usluga ili izvođenje radova za svaku instituciju za koju se provodi postupak javne nabavke.

Nakon što Komisija provede postupak zajedničkih javnih nabavki i nakon proteka roka za ulaganje prigovora, Komisija je dužna da postupa i u slučaju da je na postupak javne nabavke izjavljena žalba, do okončanja postupka po žalbi.

Svaka institucija BiH, po čijem zahtjevu je proveden postupak zajedničke javne nabavke, obavezna je zaključiti ugovor sa izabranim ponuđačem.

Nakon okončanog postupka zajedničkih javnih nabavki, Komisija priprema godišnji izvještaj o radu i dostavlja ga Savjetu ministara na usvajanje.

Komisija je dužna u provođenju postupka zajedničkih javnih nabavki roba ili usluga koristiti i obezbijediti provođenje odluka i politika Savjeta ministara u pogledu preferencijalnog tretmana domaćeg.

Komisija u postupku provođenja postupka zajedničkih javnih nabavki može predložiti zaključivanje okvirnog sporazuma za sve institucije BiH. Okvirni sporazum za sve institucije BiH, koje su dostavile zahtjeve za provođenje postupka zajedničkih javnih nabavki, potpisat će direktor Službe, a na prethodno dostavljeni prijedlog Komisije. Rad komisije u postupku zajedničkih javnih nabavki obuhvata sljedeće:

- a) djelovanje u ime institucija BiH definisanih članom 3. Zakona;
- b) objedinjavanje i utvrđivanje tehničke specifikacije;
- c) utvrđivanje uslova za kvalifikaciju ponuđača, kao i kriterija za izbor najpovoljnije ponude;
- d) pripremu obavještenja o zajedničkoj javnoj nabavci za objavu;
- e) otvaranje ponuda, ocjenjivanje i selekcija prispijelih ponuda;
- f) obavljanje drugih radnji u skladu sa odabranim postupkom zajedničke javne nabavke;
- g) pripremanje odgovora na upite potencijalnih ponuđača;
- h) obavještanje ponuđača o izboru najpovoljnije ponude;
- i) rješavanje po prigovoru ponuđača na postupak zajedničke javne nabavke,
- j) pripremu obavještenja o dodjeli ugovora ili o poništenju postupka javne nabavke.

Komisija, u postupku zajedničkih javnih nabavki za institucije BiH, dužna je:

- a) dostaviti prijedlog okvirnog sporazuma Službi, koja će, prije potpisivanja okvirnog sporazuma pribaviti mišljenje Pravobranilaštva BiH za predmetni postupak javne nabavke, te po pribavljenom mišljenju isti dostaviti najpovoljnijem izabranom ponuđaču i po potpisivanju dostaviti svakoj od institucija BiH koja je učestvovala u postupku zajedničke javne nabavke;
- b) pripremiti i dostaviti putem Službe, prijedlog ugovora o javnoj nabavci najpovoljnijem izabranom ponuđaču na potpisivanje, a nakon toga potpisan ugovor od strane izabranog dobavljača dostaviti svakoj od institucija BiH koja je učestvovala u postupku javne nabavke na potpisivanje.

Komisija prilikom provođenja postupka zajedničkih javnih nabavki vodi zapisnik u koji unosi sljedeće:

- a) sve odluke vezane za konkretnu zajedničku javnu nabavku;
- b) razloge na osnovu kojih je donijela odluku o izboru najpovoljnije ponude, sa obrazloženjem istih;
- c) stav člana Komisije sa izdvojenim mišljenjem, uz obrazloženje istog,
- d) rezultate glasanja članova Komisije; i
- e) zapisnik potpisuju svi članovi Komisije.

Nakon okončanog postupka zajedničkih javnih nabavki, Komisija priprema obavještenje o dodjeli ugovora, izvještaj o postupku javne nabavke za Vijeću ministara i Agenciju za javne nabavke i predaje kompletnu dokumentaciju Službi radi objave obavještenja i arhiviranja.

Po zahtjevima koje dostave institucije BiH, Služba pruža svu neophodnu tehničku pomoć u postupku zajednički javnih nabavki i to:

- a) evidentira i grupiše sve primljene zahtjeve, procjenjuje vrijednost potrebnih nabavki;
  - b) dostavlja na objavljivanje u "Službeni glasnik BiH", tekstove obavještenja o zajedničkoj javnoj nabavci, o dodjeli ugovora ili o otkazivanju postupka zajedničke javne nabavke, koje je pripremila Komisija;
  - c) obavlja administrativne poslove vezane za postupak izbora najpovoljnijeg dobavljača i dodjele ugovora najpovoljnijem ponuđaču;
  - d) dostavlja Komisiji, bez odlaganja, sve upite vezane za postupak zajedničke javne nabavke;
  - e) dostavlja Komisiji, bez odlaganja, primljene prigovore; te
  - g) obavlja i druge administrativne i tehničke poslove u vezi postupka zajedničkih javnih nabavki.
- Agencija za javne nabavke će u okviru svojih nadležnosti, pružiti stručnu i savjetodavnu pomoć u provođenju postupka zajedničke javne nabavke. Sekretar Komisije obavlja administrativno-tehničke poslove za Komisiju, kao i druge poslove vezane za podršku radu Komisije.

Članovima Komisije i sekretaru Komisije će se odlukom o imenovanju utvrditi mjesečna naknada u iznosu prosječne neto plaće u Bosni i Hercegovini. Novčana naknada će se isplaćivati do okončanja postupaka zajedničkih javnih nabavki. Stručnim licima izvan institucija BiH isplaćivat će se mjesečna naknada maksimalno do iznosa 2/3 prosječne neto plaće u Bosni i Hercegovini, za period dok je angažovan. Naknade će isplaćivati Služba.

Stanje postupaka zajedničkih javnih nabavki na dan 6.11.2009. godine

1. Nabavka uredskog materijala

LOT1- blokovska roba i štampani materijal - postupak završen, ugovori se pripremaju.
LOT 2 - ostali kancelarijski materijal - postupak kod URŽ BIH po dvije žalbe na dodjelu ugovora.

2. Nabavka tonera i ketridža

LOT1-toneri za printere - postupak kod URŽ BIH po dvije žalbe na dodjelu ugovora.
LOT 2-toneri za kopir aparate - postupak završen, ugovori distribuirani institucijama.
LOT 3-toneri za faks aparate - postupak kod URŽ BIH po dvije žalbe na dodjelu ugovora.

3. Nabavka goriva za grijanje i prevoz

LOT1- nabava goriva za grijanje - postupak kod URŽ BIH po žalbi na dodjelu ugovora.
LOT 2- nabava goriva za prevoz - treći postupak započet i obustavljen, kod URŽ po žalbi na tendersku dokumentaciju.

4. Nabavka računara i računarske opreme

Lot 1 - Desktop i laptop računari - postupak završen, ugovori distribuirani institucijama.
Lot 2 - Štampači i skeneri - postupak završen, ugovori se pripremaju.
Lot 3 - Serverska i mrežna oprema - postupak završen, ugovori se pripremaju.

5. Nabavka kopir-aparata, faks aparata i drugih uredskih aparata

Lot 1 - Nabavka fotokopir aparata i uređaja za uništavanje papira - postupak završen, ugovori se pripremaju.
Lot 2 - Nabavka faks i telefonskih aparata - postupak završen, ugovori distribuirani institucijama.

6. Nabavka avionskih karata i usluga organizovanja putovanja

Postupak okončan i okvirni sporazumi dostavljeni institucijama.

7. Nabavka usluga servisiranja računara i računarske opreme

Lot 1 - Održavanje računara, računarske opreme, laptopa i servera,

Lot 2 - Održavanje printera,

Lot 3 - Održavanje mrežnih uređaja,

Svi postupci okončani i okvirni sporazumi dostavljeni institucijama.

8. Nabavka usluga servisiranja kopir-aparata, faks aparata i drugih uredskih aparata

Lot 1 - Održavanje faks aparata, telefonskih centrala i aparata,

Lot 2 - Održavanje kopiraparata, multifunkcionalnih uređaja, skenera i projektora,

Svi postupci okončani i okvirni sporazumi dostavljeni institucijama.

DODATAK 5. Okvirni sporazum po EU direktivama javnih nabavki

Cilj je uspostavljanje minimalnog seta zajedničkih pravila koji će štititi osnovne principe u segmentu javnih nabavki. Cilj propisa o javnim nabavkama EU nije usklađivanje svih državnih pravila o javnim nabavkama²⁶. Zemljama članicama se ne ograničava mogućnost da nametnu oštrije pravila svojim državanim zakonom, ako ona nemaju diskriminirajuće efekte kojima bi ograničavali učešće stranih kompanija (sa sjedištem u EU), u odnosu na domaće tržište. Pored navedenog, propis (EC) br 2195/2002 i njegove izmjene i dopune Propisom Evropskog parlamenta i Vijeća br 2151/2003 od 16.12.2003. godine zahtijevaju da uz opis predmeta ugovora, sva obavještenja o nabavci moraju uključivati referentni broj iz Općeg vokabulara nabavki (CPV - Common Procurement Vocabulary)²⁷.

Mnogi aspekti sistema javnih nabavki nisu regulisani propisima EU i odluka o njima ostavljena je zemljama članicama koje ih primjenjuju. Primjeri usklađenih pitanja su:

- Administrativna postavka sistema javnih nabavki (postojanje centralnog regulatornog tijela);
- Centralizacija sistema (postojanje centralnog nabavnog tijela);
- Upravljanje ugovorom;
- Uslovi za poništenje postupka;
- Garancija za ponudu i garancija za dobro izvršenje posla;
- Lična odgovornost za povrede.

Direktiva EU 2004/18/EC objavljena u Službenom glasniku Evropskih zajednica, L 134, 30/04/2002 konsolidira ranije tekstove «klasičnih direktiva» 92/50, 93/36 i 93/37, pojednostavljuje neke odredbe, uvodi moderne i fleksibilne tehnike za postupke (okvirni sporazum, konkurentski dijalog, elektronske nabavke). Zemlje članice EU su je trebale inkorporirati u svoje državne pravne sisteme do 31.01.2006. godine.

U skladu sa Eu direktivom, okvirni sporazum (framework agreements) je sporazum koji zaključuju ugovorni organi i ekonomski operateri (ponuđači), sa svrhom da se ustanove uslovi pod kojima će se dodjeljivati u datom periodu (obično ne duže od 4 godine).

Okvirni sporazum se zaključuje kao rezultat regularnog postupka javne nabavke, a kriteriji korišteni za selekciju stranaka sporazuma bi trebali biti ili najniža cijena ili ekonomski najprijvatljivija ponuda.

Ako se okvirni sporazum potpisuje sa samo jednim ponuđačem, ugovori koji se zasnivaju na tom sporazumu bi trebali biti dodijeljeni u granicama uslova u okvirnom sporazumu (član 32. (3) Direktiva 2004/18).

Ako je pak, okvirni sporazum zaključen sa više ponuđača (obično ne manje od 3), onda dodjeli ugovora koja se zasniva na sporazumu može prethoditi «mini-tender»-poređenje tendera koji su predali ponuđači u okvirnom sporazumu (član 32 (4) Direktiva 2004/18).

²⁶ Evropska komisija, *Pravila za postupke javnih nabavki pri postupku dodjele ugovora o javnim nabavkama (The Rules Governing the Procedure in the Award of Public Procurement Contracts)*, 1997.

²⁷ *Opći Vokabular javnih nabavki na svim službenim jezicima EU može se pronaći na <http://simap.eu.int>*

Prijevod Direktive 2004/18/EZ zasnovan je na prijevodu Ureda za javne nabavke Republike Hrvatske, koji je objavljen na web stranici ureda:
http://www.javnanabava.hr/zakonska_regulativa.htm. U nastavku se navodi tekst člana 32 Direktive EU 2004/18/EC, koji reguliše sklapanje okvirnih sporazuma:

1. Države članice mogu predvidjeti da naručitelji mogu sklapati okvirne sporazume.

2. Za potrebe sklapanja okvirnog sporazuma, naručitelj slijedi proceduralna pravila navedena u ovoj direktivi za sve faze do dodjele ugovora utemeljenog na tom okvirnom sporazumu. Stranke okvirnog sporazuma biraju se primjenom kriterija dodjele utvrđenih u skladu s članom 53. Kriteriji dodjele ugovora.

Ugovori temeljeni na okvirnom sporazumu dodjeljuju se u skladu s postupcima navedenim u stavkama 3 i 4. Ti se postupci mogu primjenjivati samo među naručiteljima i privrednim subjektima koji su na početku bili strane okvirnog sporazuma. Kada se ugovori dodjeljuju na temelju okvirnog sporazuma, ugovorne strane ne mogu ni pod kojim uslovima donositi bitne izmjene uslova navedenih u tom okvirnom sporazumu, posebno u slučaju navedenom u stavu 3.

Trajanje okvirnog sporazuma ne može biti duže od četiri godine, osim u iznimnim, uredno opravdanim slučajevima, posebno predmetom okvirnog sporazuma.

Naručitelji se ne mogu služiti okvirnim sporazumom neprikladno ili na takav način da sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišno natjecanje.

3. Ukoliko je okvirni sporazum sklopljen s jednim ponuđačem, ugovori zasnovani na tom sporazumu dodjeljuju se u okviru granica utvrđenih okvirnim sporazumom.

Za dodjelu tih ugovora, naručilac se može obratiti ponuđaču, strani okvirnog sporazuma, tražeći da dopuni svoju ponudu ako je to nužno.

4. Ukoliko je okvirni sporazum sklopljen sa više ponuđača, njih mora biti najmanje tri, ako ima dovoljan broj ponuđača koji zadovoljavaju kriterije odabira i/ili prihvatljivih ponuda koje zadovoljavaju kriterije dodjele.

Ugovori temeljeni na okvirnim sporazumima zaključenim sa više ponuđača mogu biti dodijeljeni ili:

- primjenom uslova utvrđenih u okvirnom sporazumu bez ponovnog otvaranja natječaja, ili
- ukoliko svi uslovi nisu utvrđeni u okvirnom sporazumu, kada su strane ponovo u natječaju na osnovu istih i, ako je to nužno, preciznije formuliranih uslova navedenih u specifikacijama okvirnog sporazuma, u skladu sa slijedećim postupkom:

- (a) za svaki ugovor koji se ima dodijeliti, naručilac se u pisanom obliku obraća ponuđaču koji je sposoban realizovati ugovor;
- (b) ponuđaču određuje vremenski rok koji je dovoljno dug da se omogući podnošenje ponude za svaki pojedini ugovor, uzimajući u obzir faktore kao što su složenost predmeta ugovora i vrijeme potrebno za slanje ponude;
- (c) ponude se podnose u pisanom obliku, a njihov sadržaj ostaje tajan sve dok ne istekne predviđeni rok za odgovor;
- (d) naručilac dodjeljuje svaki ugovor ponuđaču koji je podnio najbolju ponudu na osnovu kriterija dodjele navedenih u specifikacijama okvirnog sporazuma».

DODATAK 6. Različite projekcije ušteda

1. Uštede prema najnižim cijenama

U slijedećoj tabeli prikazane su uštede koje su se mogle ostvariti da su sve nabavke iz uzorka provedene po najnižim cijenama. Oprema kupljena po najnižim cijenama zadovoljavajuća je za potrebe uredskog poslovanja, a same institucije su u ovom slučaju odredile nivo tehničkih karakteristika i performansi opreme. Obzirom da se uobičajeni uredski poslovi institucija BiH ne razlikuju, ista specifikacija opreme bi mogla biti zadovoljavajuća za potrebe svih institucija. U ovom slučaju, nabavne cijene računarske opreme mogle su biti niže za najmanje 36% u prosjeku, a za pojedinačne kategorije opreme uštede se kreću od 24% do preko 77%. Na ovaj način se kod analiziranih nabava u 2008. godini moglo uštedjeti više od 720 hiljada KM.

Vrsta opreme	Ukupni obim nabava	Prosječna cijena (4/2)	Ukupna vrijednost nabava	Najniže cijene	Ukup. vrijed. po najnižim cijenama (2x5)	Ušteda u KM (4-6)	Ušteda u procentima (7/4)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Desktop računari	983	1.212	1.191.661	923	907.112	284.549	23,88%
Laptop računari	167	2.006	335.045	1.302	217.469	117.576	35,09%
Kolor printeri	57	594	33.873	233	13.271	20.602	60,82%
Samostalni CB printeri	242	411	99.527	116	28.031	71.496	71,84%
Mrežni CB printeri	108	1.066	115.155	274	29.568	85.587	74,32%
A4 kopiraparati	31	1.237	38.344	1.035	32.099	6.245	16,29%
A3 kopiraparati	16	10.989	175.820	2.500	40.000	135.820	77,25%
Multifunkcionalni faks aparati	17	604	10.267	330	5.610	4.657	45,36%
Ukupno	1.621		1.999.694		1.273.161	726.533	36,33%

2. Uštede prema dobrim praksama

U dole navedenoj tabeli prikazane su uštede koje se mogu ostvariti da sve institucije nabavljaju opremu po dobroj praksi. Na ovaj način sve institucije bi dobile opremu iznadprosječnih tehničkih karakteristika po zadovoljavajućoj cijeni. Nabavne cijene računarske opreme, na ovakav način, mogle su biti niže za oko 18% u prosjeku, a za pojedinačne kategorije opreme uštede se kreću od 6% do preko 71%. Primjenom ovog principa, analiza je pokazala, da je u 2008. godini samo na nabavci analizirane IT opreme moglo biti uštedeno više od 350 hiljada KM.

Vrsta opreme	Ukupni obim nabavke	Stvarna vrijednost nabavke	Cijena najboljih praksi	Vrijednost po cijeni najbolje prakse	Ušteda u KM	Ušteda u procentima
1.	2.	3	4	5 (2x4)	6 (3-5)	8 (6/3)
Desktop računari	983	1.191.661	1.136	1.116.354	75.308	6,32%
Laptop računari	167	335.045	1.784	297.970	37.076	11,07%
Kolor printeri	57	33.873	405	23.075	10.799	31,88%
Samostalni CB printeri	242	99.527	116	28.031	71.496	71,84%
Mrežni CB printeri	108	115.155	499	53.902	61.253	53,19%
A4 kopiraparati	31	38.344	1.035	32.099	6.245	16,29%
A3 kopiraparati	16	175.820	5.407	86.505	89.315	50,80%
Multifunkcionalni faks aparati	17	10.267	461	7.840	2.427	23,64%
Ukupno	1621	1.999.694		1.645.775	353.919	17,70%

